ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 10 november 2012

MUZIEK
Gebroeders Martina: 'Vrij in de muziek' 3

REPORTAGE
Golfen op Curaçao 7

BUSINESS
Small Business Week Aruba 10

Studeren in de regio

'Weggaan, niet wegblijven'

Margit de Freitas

In Nederland ga je als je niet uitzonderlijk presteert op in de anonieme massa. Curaçaose studenten voelen zich daar vaak verloren. Ze moeten zich aanpassen aan de Nederlandse maatschappij en bovendien is de studie uitdagend. Menig Curaçaose student haakt af. Slechts 45 procent van de bursalen rondt hun studie succesvol af. Om het aantal schoolverlaters tegen te gaan is Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC) met het pilotproject 'Studeren in de Regio' gestart. Het project haakt in op de behoefte van ouders en leerlingen die dicht bij huis willen studeren en naar een ondersteunend onderwijssysteem verlangen.

Tekst: Nelly Rosa Foto: Mike Schepers

De op het oog bescheiden Tyvan Faneyte (16) verblijft in een boarding school (kostschool) in Virginia (Verenigde Staten). De Curaçaose honkballer speelt niet onverdienstelijk. Dat is niet onopgemerkt gebleven. Hij zit in het honkbalteam van zijn high school. Zo hoopt hij de aandacht van één van de betere colleges te trekken. Dat betekent niet dat hij zijn lessen kan verwaarlozen. Zijn dag bestaat uit drie schoolvakken van ieder 85 minuten. Daarna volgt een intensieve training op het sportveld. "Als je niet goed leert wordt je tijdelijk uit het team gezet", vertelt hij. "Zonder goede cijfers kom je niet bij de beste Amerikaanse scholen binnen. Je moet hard werken om vooruit te komen."

Faneyte is één van de 70 studenten die met behulp van een SSC-studiefinanciering in de regio studeren. De studiefinanciering wordt niet alleen uitgekeerd bij een vervolgopleiding op academisch niveau, maar ook aan studenten die de laatste twee leerjaren op een Amerikaanse middelbare school willen gaan volgen. Met name jongeren die op sportgebied uitblinken komen zo eerder in aanmerking voor een felbegeerd Amerikaans scholarship. Deze kunnen variëren. Sommige scholarships dekken de totale studiekosten, andere zijn eerder een tegemoetkoming om de kosten te drukken. Je hoeft niet alleen uit te blinken in sport. Bollebozen en briljante musici maken ook kans op scholarships.

Proefkonijn

Op 9 augustus vloog luchtvaartmaatschappij Insel Air de eerste groep bursalen naar Miami. De regio beslaat naast de Verenigde Staten, Canada, het Caribisch gebied en Midden- en Zuid-Amerika. Het merendeel van de jongeren (39) koos voor een toekomst in het land van de onbegrensde mogelijkheden. De rest zit verspreid in Costa Rica, Cuba, Puerto Rico en Trinidad & Tobago.

SSC-directeur Margit de Freitas maakte een belangrijke stap toen ze het pilotproject initieerde. "Het project zou eerst met geld uit Nederland worden gefinancierd. Dat liet op zich wachten", vertelt De Freitas. "Ondertussen zijn we wel aan de slag gegaan met het pilotproject. Punt is dat als je niet begint het bij plannen maken blijft en dan sta je constant in de startblokken zonder ooit de eerste stap te zetten."

Primair moesten de middelen om te studeren in de regio mogelijk te maken bij elkaar worden geschraapt. Dat lukte met de opbrengst van de terugbetalingscampagne die SSC eerder dit jaar lanceerde. Oud-SSC cliënten kregen korting op hun studieschuld als ze die in één keer afbetaalden. Dat kon onder meer door de studieschuld tegen voordeligere rentetarieven bij vier lokale banken te herfinancieren. In totaal heeft SSC jaarlijks 2,3 miljoen gulden voor de eerste fase van het pilotproject gebudgetteerd.

"Onze hoop is dat er structurele middelen voor het project beschikbaar komen. Het loopt storm", vertelt de SSC-directeur met lichtelijke verbazing in haar stem. "Sinds de bekendmaking van het project stromen de aanvragen binnen. Die noteren we voor volgend jaar." Volgens De Freitas toont dit aan dat er vraag is naar overheidsfinanciering voor studies in de regio.

De optie om voor een ander land dan Nederland te kiezen is niet alleen aantrekkelijk voor studenten, ook de SSC kan er haar voordeel mee doen. "Ten eerste is het een alternatief voor brain drain. Onze bursalen gaan met een studentenvisum. Dat maakt het minder gemakkelijk om daar te blijven. Bovendien zijn de integratieproblemen in vergelijking met Nederland minimaal. Het is eenvoudiger om je aan te passen", legt De Freitas uit. Bovendien zijn de theorieën beter toepasbaar op de lokale situatie. "Logisch ook", zegt ze. "De blik van de Caribische eilanden lijkt op die van ons. De Europese oplossingen zijn niet altijd toepasbaar op de problemen van hier. Je ziet vaak dat er met de oplossingen die geënt zijn op de Europese theorieën geen reële oplossingen gecreëerd worden."

> Iedereen die de kwalificaties heeft om te studeren moet daar de kans voor krijgen.

FIU

De Freitas heeft ambitieuze plannen. De directrice streeft ernaar samenwerkingsovereenkomsten met Amerikaanse universiteiten af te sluiten. Curaçaose studenten zouden dan veel minder collegegeld moeten gaan betalen in vergelijking met de huidige fee die nu voor internationale studenten geldt. Internationale studenten betalen soms het dubbele van wat lokale Amerikaanse studenten neerleggen. "Aruba en St. Maarten zijn hierin een stap verder dan Curaçao", vertelt De Freitas. Hun studenten betalen dezelfde fee als ingezetenen bij bepaalde universiteiten. Dat betekent dat ze de helft van de prijs betalen in vergelijking met een student van buitenaf. Dat soort regelingen moeten wij ook krijgen."

De bekende Florida International University (FIU) is één van de Amerikaanse instituten die actief op het eiland werft. Vorig jaar stond de FIU met een stand op de studie- en beroepenmarkt in het World Trade Center. Ook hebben vertegenwoordigers van de universiteit meerdere middelbare scholen bezocht. "De leerlingen werden wild enthousiast van de presentaties", vertelt De Freitas. "Ik verwacht dat meer hogere beroepsonderwijsinstellingen uit Amerika hier zullen gaan werven als ze horen dat studenten een beurs kunnen aanvragen."

Kostenplaatje

De studiefinanciering bestaat voor 40 procent uit een beurs en 60 procent uit een lening. Ouders moeten ook bijdragen in de studiekosten. In sommige gevallen kan een student een beroep doen op een Amerikaans 'scholarship'. Een jaar na het voltooien van de studie moet de oud-student beginnen met het aflossen van de lening. De lening kan binnen vijf, tien of vijftien jaar terugbetaald worden. Als de oud-student vijf aaneengesloten jaren op Curaçao werkt verandert de beurs in een gift.

De studiebeurs is gekoppeld aan de academische prestaties van de student. "Op basis van de resultaten beslissen we of we de studie verder financieren", zegt De Freitas. Alleen personen met de Nederlandse nationaliteit komen voor de beurs in aanmerking. Eén van de ouders of voogden moet op het eiland wonen. De financiering geldt alleen voor studies aan onderwijsinstellingen die door een officiele instantie zijn geaccrediteerd en waarvan de diploma's door Curaçao erkend zijn.

Studeren in de regio is kostbaar en daardoor niet toegankelijk voor iedereen. "We moeten goede oplossingen vinden voor ouders met een laag inkomen. Een opleiding kan oplopen tot 33.000 dollar per jaar. SSC geeft maximaal 15.000 dollar. Daarvan is 3.000 dollar een extra lening. Dan ontbreekt er nog 18.000 dollar. Ouders met een minimum-inkomen kunnen dat nooit en te nimmer opbrengen", weet De Freitas. Hierdoor komen kinderen uit gezinnen met een lager inkomen niet in aanmerking voor het project. De SSC-directeur overweegt verschillende oplossingen zodat jongeren niet in hun ontplooiingskansen worden beperkt. Zoals het oprichten van een speciaal fonds dat wordt gevoed door overheids-nv's. "Iedereen die de kwalificaties heeft om te studeren moet daar de kans voor krijgen." Ze hoopt volgend jaar een oplossing te hebben gevonden.

SSC draait op een subsidiebudget van 25 miljoen gulden per jaar. Dit jaar wordt het subsidiebedrag naar beneden geschroefd. De overheidsstichting zal op de centen moeten gaan letten en een dynamischer incassobeleid moeten gaan voeren. Betalingsachterstanden zullen agressiever geïnd worden. "We sturen niet te pas en onpas incassobureaus op onze cliënten af, maar willen ze wel motiveren om aan hun plicht te voldoen", legt De Freitas uit. Oud-bursalen worden op hun schuldplichtigheid aangesproken. "Kijk, het geld dat met de laatste campagne is opgehaald is direct in het regioproject gestopt. Door je studieschuld af te betalen kan een ander gaan studeren."

Onzichtbaar

Amerikaanse instituten staan bekend om hun intensieve studieloopbaanbegeleiding. "Als student word je niet aan je lot overgelaten. Je wordt op het matje geroepen als je niet in de studiebanken verschijnt", zegt De Freitas. "De kans is groot dat buitenlandse studenten die niet presteren zelfs teruggestuurd worden. In Nederland ben je meer onzichtbaar. Je bent gewoon een Nederlander met een Europees paspoort", aldus De Freitas. Curaçaoënaars die de brui aan hun studie geven, kunnen zich toch vrij bewegen en daar een bestaan opbouwen. "Daarom hebben we het mentorsysteem in Nederland verscherpt. Over het hele land zijn er 27 mentoren verspreid die op freelance basis werken. Onze studenten moeten vanaf dit studiejaar hun cijferlijst periodiek opsturen. Op deze manier monitoren wij de studievoortgang. Dit doen we niet om de studenten te pesten, maar om ze bij te staan", onderstreept De Freitas. Ook wil ze een inloopuur voor studenten met psychische/sociale problemen openen. Studenten zouden dan terecht kunnen bij een psycholoog die bekend is met de Curaçaose gemeenschap. Volgens de SSC-directeur lopen er veel Curaçaose studenten rond die met zichzelf in de knoop zitten of kampen met faalangst.

Om de stap van scholier naar student te vereenvoudigen startte SSC afgelopen schooljaar met een langer voorbereidingstraject. De aankomende studenten volgden acht intensieve sessies waarin ze werd geleerd om te gaan met onder meer stress, onvoorziene situaties en time-management. In totaal ging het hierbij om 419 jongeren. Alle deelnemers legden een motivatietest af. Als het goed was gaf deze test hen de bevestiging dat ze voor de juiste studie hadden gekozen. Ook werd er onder meer stilgestaan bij de thema's heimwee, taalbarrière, studieplanning, communicatie op afstand, zelfwaarde, discriminatie en voeding. In de laatste sessie hebben de pasgeslaagden abgeseild. Op deze wijze werden ze getest op hun vermogen om met moeilijke situaties om te gaan, legt De Freitas uit.

Om beter zicht te kunnen krijgen op haar doelgroep hoopt SSC nauwer te kunnen gaan samenwerken met de Nederlandse studiefinancier DUO. De overheidsstichting hoopt op een samenwerkingsverband voor data-informatie. Een flink aantal bursalen beëindigt de SSC-beurs na het eerste jaar. Ook op de freemovers, scholieren die zelfstandig de overtocht naar Nederland maken en hun studie via DUO financieren, heeft SSC geen grip. Met het oog op toekomstige remigratieprojecten is het belangrijk om deze hoogopgeleiden te volgen.

Onderzoek

Een lokaal arbeidsmarktonderzoek is volgens de SSC-directeur broodnodig. Momenteel zijn er geen data beschikbaar die de knelpunten, ontwikkeling en doelen in de Curaçaose arbeidssector omschrijven. "Alleen de toeristensector beschikt over een strategisch plan waarin ze doelen hebben gesteld met betrekking tot de ontwikkeling van vacatures en opleidingsmogelijkheden", zegt De Freitas. "Welke beroepen zullen in de toekomst ruimte bieden? Het is moeilijk beleidsbeslissingen te nemen als je geen cijfers hebt. Hier ligt een taak voor het Centraal Bureau voor de Statistiek. Studenten kunnen op basis van zo'n onderzoek gerichter een studiekeuze maken met zicht op baangarantie."

> Het is moeilijk beleidsbeslissingen te nemen als je geen cijfers hebt

Volgens De Freitas moeten de hbo-opleidingen op Curaçao versterkt worden. De University of Curaçao en Nederlandse en regionale instellingen kunnen meer samenwerken. Curaçaose studenten zouden bijvoorbeeld na het behalen van hun propedeuse aan de UoC vervolgens hun bacheloropleiding in Nederland of in de regio kunnen afronden. De Freitas: "De student gaat dan op een latere leeftijd naar het buitenland. Ze zijn dan inmiddels gewend aan het academische klimaat en ook wat volwassener. In het kader van studeren in de regio is het heel interessant om de vervolgopleiding van bachelorafgestudeerden te financieren", zegt de SSC-directeur. "Oud-studenten van de Sociaal Economische Faculteit (SEF) presteren goed in het buitenland. De kans dat een oud-SEF-student de masteropleiding binnen de vastgestelde studietijd afmaakt is groot. Dit jaar voltooide een oud-UoC-student binnen een jaar zijn master aan de Universiteit van Tilburg, terwijl de masteropleiding twee jaar duurt", zegt De Freitas met een zweem van trots in haar stem.

Ze ziet ook kansen voor oud-studenten die na hun opleiding het bedrijfsleven zijn ingegaan. "Zij kunnen bij hun werkgever buiten bezwaar aantekenen. Ze hebben genoeg bagage op zak, waaronder werkervaring. En zijn vaak doelbewuster en vastberaden", zegt De Freitas. Tot je dertigste is het mogelijk om een studielening aan te vragen.

Favoritisme

Het SSC-project viel ook kritiek ten deel. Volgens het Rooms-Katholiek Centraal Schoolbestuur (RKCS) was een deel van het voortgezet onderwijs op Curaçao niet op de hoogte van de mogelijkheden om leerlingen van ouders met een lager inkomen met een beurs in de regio te laten studeren. Er is geen oproep in de media verschenen noch is het RKCS geinformeerd over mogelijkheden om in de regio te studeren. Ook oud-minister van Onderwijs en PAR-woordvoerder Omayra Leeflang hekelde het pilotproject. Volgens Leeflang is het aanbod een vorm van favoritisme ofwel een pastechi van politieke partij Pueblo Soberano (PS). Ook zij meent dat de aanmeldingsprocedure niet transparant is verlopen. De Freitas wijst deze kritiek van de hand. "Politieke kleur speelde geen enkele rol." Bij haar aantreden als bestuursvoorzitter kondigde ze aan dat SSC het studeren in de regio wil stimuleren. De aanmeldingen zijn toen binnengestroomd. De SSC heeft vervolgens haar selectie gebaseerd op de mogelijkheid om studie en sport te combineren. Deze studenten krijgen namelijk eerder een aanvullende Amerikaanse beurs. Dit helpt de kosten te drukken. Ook zijn studenten die reeds in het buitenland een studie volgen geselecteerd. Volgens De Freitas hebben deze studenten een gok gewaagd om met SSC in zee te gaan. "In Nederland hebben we een infrastructuur met studiebegeleiding en contacten met de onderwijsinstellingen. SSC heeft geen vertegenwoordiger in bijvoorbeeld Cuba, Costa Rica en Puerto Rico. De studenten moeten heel veel zelf uitzoeken. Ze hebben een risico genomen. Bovendien, benadrukt ze, betreft dit een pilotproject." Deze maand organiseert SSC een informatiecampagne over studeren in de regio. Dan treedt de stichting met alle informatie naar buiten.

De Freitas zit niet stil. Het volgende project is het opzetten van studentenwoningen in de binnenstad of op het terrein van de UoC. Hierdoor worden de studenten, zegt ze, gestimuleerd om op eigen benen te staan. Volgens De Freitas is dit een goede voorbereiding op een studie in de Verenigde Staten of in Nederland. "Een tijdje weggaan is goed voor ze, ze moeten alleen niet wegblijven."

ÑAPA 2012
Nr. 40

INHOUD

Studeren in de regio 1

Spotlight 2

Gebroeders Martina: Vrij in de muziek 3

Gezondheid 4

Reportage: Golfen op curaçao 5

Cultuur Agenda 6

De magische bruidstaart 7

Varia Puzzels 8

Eten & Drinken 9

Small Business Week Aruba 10

Business Columns 11

Business Rubrieken 12

In bedrijf 13

Fraude op de werkvloer 14

Cultuurgids Sinaya Wolfert

‘Oog voor positieve zaken’

Fotograaf Sinaya Wolfert bracht in 1996 haar eerste boek over Curaçao op de markt, gevolgd door nog een reeks boeken met tekenende foto’s. Afgelopen jaar wilde ze eigenlijk even niets, maar haar zakelijke oog zag een nieuw gat in de markt, haar fotografische oog kleurde het plaatje in: een culturele agenda met foto’s. Uiteindelijk werd het meer een cultureel boekwerk bestaande uit foto’s, korte interviews, uitscheurbare ansichtkaarten en een agendagedeelte, met als terugkerend thema de slavernij.

Tekst: Lisette Keus Foto: Ken Wong

“Het is begonnen als een uitprobeersel, want het is anders dan wat ik eerder maakte, maar toch is fotografie erg aanwezig. Ik wilde eigenlijk een jaar even niks, maar dat schijn ik dus niet te kunnen”, grapt Wolfert. “Ik ben aan de slag gegaan met stockfoto’s en toen kwam dit idee. Het spannende vind ik wel dat er een agendapunt inzit, wat het beperkt houdbaar maakt. Daarbij leven we in een digitaal tijdperk waarin agenda’s alleen nog maar gebruikt lijken te worden door de oude generaties, maar door de interviews en de foto’s is het meer dan alleen een agenda, het is ook een historische vastlegging. In 2013 is het 150 jaar geleden dat de slavernij is afgeschaft, dat is dan ook de rode draad door de agenda. Hiermee wil ik ook iets educatiefs meegeven, dat mensen echt iets zien en iets lezen en dan zonder dat mensen het doorhebben.”

Cultuur

De op Curaçao geboren en getogen Wolfert heeft een economische achtergrond, maar haar culturele achtergrond maakt haar nieuwsgierig naar de verhalen op Curaçao, naar de geschiedenis en de tradities. Ze wisselt haar houding dan ook gemakkelijk af van hardwerkende zakenvrouw met een visie naar een hartelijke vrouw met een beeld. Haar visie is de realisatie van een product dat ook nog eens verkoopt; haar foto’s belichamen uiteraard haar beeld van hoe zij de wereld, of meer nog hoe zij Curaçao ziet.

Sinaya Wolfert

“De dingen die ik maak zijn wel altijd gericht op cultuur, dat ligt dicht bij mij. Het leukste vind ik het ook om foto’s van mensen te maken. Architectuur fotograferen kan ik wel, maar mijn hart gaat uit naar mensen. Ik probeer dan ook altijd eerst dichterbij iemand te komen, iemand moet het gevoel hebben dat ze me kennen, dan zit iemand ook heel anders.” Wolfert laat een foto uit de agenda zien van een man in de stoel van de barbier, het heeft iets intiems. “Ik houd niet van statische foto’s, dat is niet mijn ding.”

Maar ze houdt het ook zakelijk. “Bij het maken van een boek of nu deze agenda, gaat het mij niet alleen om de fotografie, maar het is het hele product waar ik aan werk. Puur met fotografie zal ik me denk ik kapot vervelen. Daar zit mijn denkwerk niet bij. Het is ook het ontwerpen, de marketing en natuurlijk de cijfertjes wat het zo interessant maakt. Het ondernemerschap, want dat is het echt wel.”

Digitaal tijdperk

Het digitale tijdperk heeft veel veranderd, waar zie je bijvoorbeeld nog een agenda naast de telefoon liggen? Maar misschien veranderde de digitale wereld wel nog meer voor de fotografie. Wolfert is zich daar bewust van en ook vanuit deze hoek bekeken spelen de economische factor en fotografie voor Wolfert een rol.

“Mijn volgende project gaat ook weer over mensen”, verklapt ze, maar verder wil ze er niet op ingaan. “Ik hang mijn ideeën liever niet aan de grote klok. De digitale fotografie heeft fotograferen toegankelijker gemaakt en mensen denken er snel hun geld mee te verdienen.”
Ook de manier van fotograferen is veranderd. Wolfert: “Ik werk ook met een digitale camera, dus het zou niet moeten uitmaken, maar meestal schiet ik maar een paar foto’s. Ik kies gewoon mijn compositie goed, mijn voorbereiding van een foto duurt daardoor misschien wat langer. Soms baal ik dan van mezelf dat ik er maar zo weinig heb geschoten, het maakt toch niet uit, maar ze zitten er bijna altijd wel tussen. Digitaal fotograferen zit nog niet in mijn systeem denk ik. Ik bewerk ook de foto’s in photoshop minimaal, alleen de zogenaamde donkere kamer-bewerkingen, dus licht en donker. Mijn foto’s zijn ook meer journalistieke foto’s. Het is zoals het is. Ik ben wat dat betreft ook heel berekenend, efficiënt. Daarom ben ik ook geen kunstenaar, want ik kan echt denken ‘dit moet het dan maar zijn, anders haal ik mijn uren er niet uit’. Ik ben te zakelijk om een kunstenaar te zijn.”

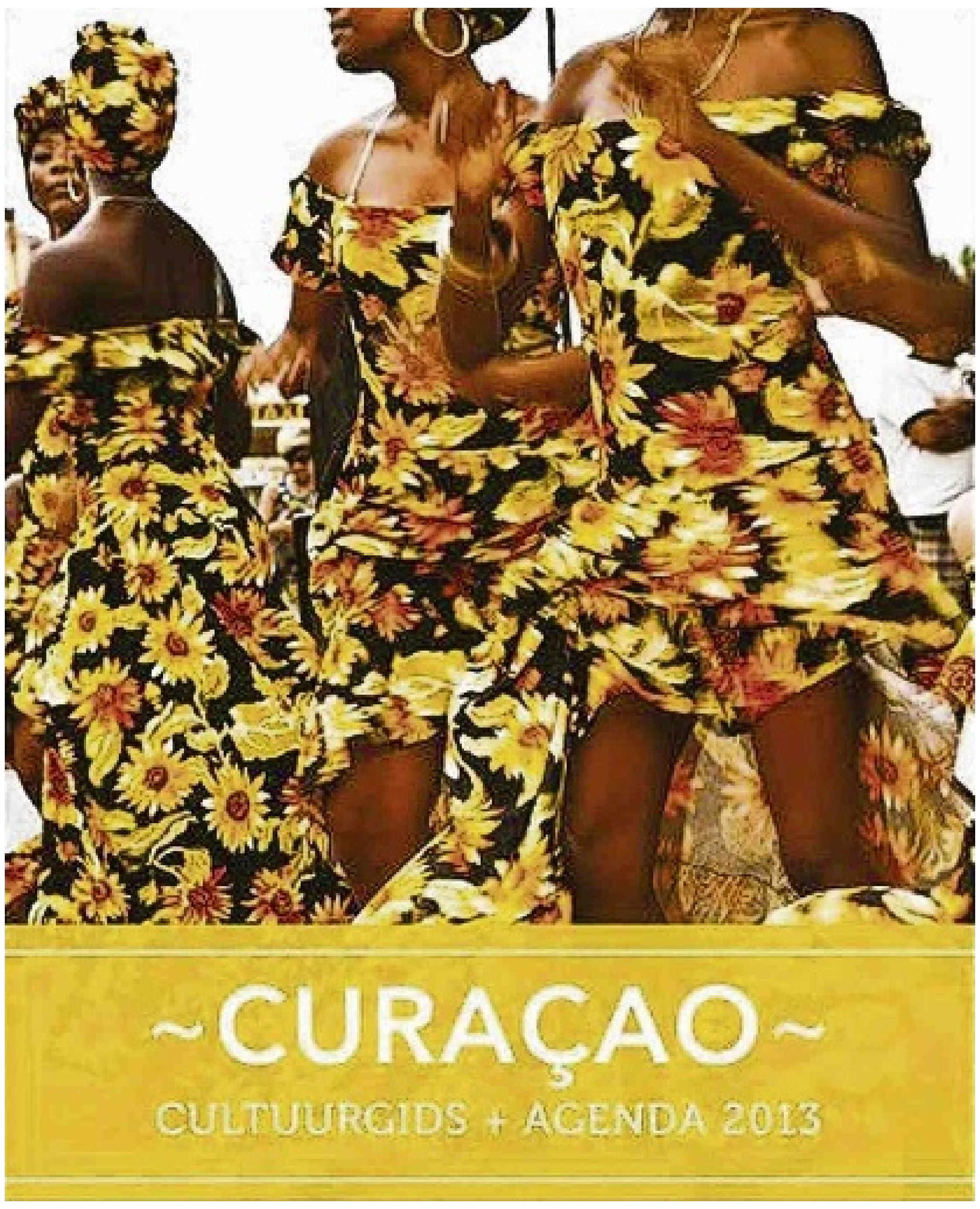

Thema slavernij

Of misschien toch niet echt, want Wolfert past zich niet naar wat men vindt of wat zo zou moeten zijn. Het thema van de agenda bijvoorbeeld is dan wel slavernij, ook Nederland komt in de agenda naar voren, maar dan op een positieve manier. “Wat dat betreft ben ik misschien dan toch een beetje een kunstenaar, want het interesseert me niet wat mensen daarvan vinden. De slavernij moet een plekje krijgen, het is een tijd waaraan we niet voorbij moeten gaan, een periode die essentieel is geweest voor onze cultuur. En Nederland heeft hier een grote rol in gespeeld. Dit is eigenlijk een manier om slavernij ‘mooi’ weer te geven, want er komen zoveel mooie dingen uit voort. Alle prachtige landhuizen bijvoorbeeld al, maar ook het eten en zoveel tradities die we niet zien, onzichtbare mooie dingen. De manier hoe Seú nu gevierd wordt is anders dan vroeger, maar op Banda’bou wordt nog de traditionele manier gevierd. Dat heb ik vast proberen te leggen, terug naar het pure.”

Om te bedenken, ondanks dat de slavernij 150 jaar geleden is afgeschaft, leeft dit op Curaçao nog elke dag. Wolfert heeft dat op een juiste manier weten te vangen. Een agenda lijkt de perfecte metafoor: de historische verhalen lopen door het alledaagse leven.
Wolfert: “Ik wil de slavernij laten zien in een andere vorm, niet heftig, niet in een zwaar boek, maar gewoon hoe het is. Met allemaal mooie verhalen, zonder waardeoordeel.”

Foto van de week

Kevin, de 11-jarige zoon van Melissa Eustaia, had zin in iets lekkers. Hij bekeek de mooie zonsondergang en besloot een hap uit de zon te nemen. Na een paar keer links-rechts-hurken-opstaan, lukte het moeder om het tafereel goed op de foto te krijgen. Mocht u zich op een grijze dag afvragen waar de zon gebleven is, dan heeft Kevin hem wellicht verorberd.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Spruitjes

In Nederland wilde ik met de trend meedoen en seizoensgebonden groenten- en fruit gaan eten. Dat wil zeggen dat je in de winter boerenkool eet en in de zomer vooral veel sla en tomaten. In de winter weer meer appelen en in de zomer aardbeien. Je kan hier het hele jaar door alles kopen hoor, maar je betaalt er wel de hoofdprijs voor. Net als op Curaçao overigens.
Ik heb dat nooit helemaal begrepen. De paprika’s van de Portugees zijn kleiner, maar net zo goed als de grote groene die geïmporteerd worden uit de Verenigde Staten. Sterker nog, ze smaken een heel stuk beter als je de prijzen met elkaar vergelijkt. En gevulde paprika kan ook goed met kleine paprika’s. Het worden dan een soort van tapa’s.
Seizoensgroenten dus. Het zouden spruiten worden. Ze lagen goed vers in de winkel, ze waren betaalbaar en ik had een recept. Eerst schillen, dan koken. Niet te lang. Je moet nog wel die ‘bite’ proeven. Dan afgieten en wokken in een pan waar je ook al spekjes in had uitgebakken.
Het schillen en koken lukte goed. Hoewel ik wel twijfelde hoe lang ze nou moesten koken. Zo lang als bij mijn schoonmoeder hoefde niet, dat wist ik. Daar vielen ze al uiteen door er alleen maar naar te kijken. Het bakken met de spekjes mee ging ook goed.
De verrassing overviel mij bij het eten. Wat vreemd. Zo hard en anders van smaak. Heel vreemd. Helemaal niet zoals ik spruitjes kende. En ik had ze op Curaçao toch regelmatig gegeten.
Tijdens een vakantie op het eiland besprak ik dit met mijn ouders en zij maakten hetzelfde gerecht nog eens. En ja hoor, het smaakte weer als vanouds. En toch had mijn moeder niets anders gedaan dan ik.
Ze legt me uit hoe zij te werk gaat. Daar moet het verschil in zitten. ‘Kijk’, zegt ze, ‘ik bak de spekjes uit.’
‘Dan pak ik de voorgekookte spruitjes uit de pot en...’, verder hoeft ze niet te gaan. Als je opgroeit met de smaak van spruitjes uit de pot, dan is je referentiekader. Inmiddels zal je ook op Curaçao verse spruiten kunnen krijgen, maar als die de prijs van een verse kreeft hebben, dan weet ik wel wat ik zou kiezen. Geef mij maar die kreeft, en als groente wil ik graag die spruitjes uit de pot, zo lekker zacht en romig, ze smelten gewoon op je tong. Je hoeft er maar naar te kijken en ze vallen al uiteen.

Monique Casimiri

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Kuiper

Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Roy Bottse
Monique Casimiri
Verele Ghering
Margot Hack
Sharina Henriquez
Erik van Kampen
Lisette Keus
Sarah Kuiper
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Wouter Mol
Milangela Plate
Nelly Rosa
Jan de Ruijter
Mike Schepers
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
767-2000
advertentienapa@amigoe.com

Jorge en Harold Martina:

‘Vrij zijn in de muziek’

Generatie na generatie is muziek de verbindende schakel in de familie Martina. Het is een way of life om te verbinden, te verbroederen en om werelden samen te brengen. Een manier ook om je diepste emoties te laten spreken. De broers Jorge (zang) en Harold (piano) Martina staan op de dag van het interview aan de vooravond van twee optredens in Nederland. Het daarop volgende is mogelijk begin volgend jaar op Curaçao, het eiland dat ze in hun muziek tot leven brengen en dat een herkenning oproept in elke vezel van je lijf.

Tekst: Mineke de Vries

Eén van de komende concerten is in Den Haag, op uitnodiging van de Vereniging Antilliaans Netwerk, die vele activiteiten organiseert voor in Nederland wonende Antillianen. Op dit concert worden vanzelfsprekend veel Caribische en Latijns-Amerikaanse nummers gespeeld; toch strekt het repertoire van de broers zich uit van klassiek en populair Latijns-Amerikaans tot Europese klassiek romantische muziek. Zo komt Cubaanse, Antilliaanse en Mexicaanse muziek voorbij, met Piazzolla, Gardel en veel tango’s, maar ook Spaanse en Italiaanse muziek. Zij worden geïnspireerd door Antilliaanse maar ook Franse componisten zoals Fauré en Massenet. Jorge Martina: “Toch, als ik Latijns-Amerikaanse en Antilliaanse muziek zing, breng ik een andere emotie over. Daarin kan ik mijn gevoel het allerbeste laten spreken, daar kan geen andere taal noch muziek tegenop.” Harold Martina vult aan: “Dan spat het er af bij Jorge, dat is echt vuurwerk.”

Songfestival Curaçao

“We waren met vier broers en twee zussen en er werd altijd muziek gemaakt in het huis aan de Troepiaalweg in Julianadorp.” Harold en Jorge Martina werden, uit een Colombiaanse moeder en Curaçaose vader, in Colombia geboren en woonden tussen ongeveer hun 8e en 18e jaar op Curaçao. Na het Radulphus ging Jorge in Colombia civiele techniek studeren, Harold technische bedrijfskunde aan de Technische Universiteit Twente. Harold Martina: “De keuze voor een technische studie in plaats van verder gaan in de muziek kwam voort uit het feit dat ik rond mijn 16e mijn vinger tussen een gietijzeren deur kreeg en drie maanden uit de roulatie was: een tijd van bezinning. Ik zag in hoe kwetsbaar je bent als pianist. Muziek erbij doen is top, maar niet voor een living.” Toen Jorge Martina overigens in het laatste jaar van het Radulphus College zat, won hij met twee zussen en een andere broer het Songfestival van Curaçao, georganiseerd door het Radulphus College, Maria Immaculata Lyceum en het toenmalige Peter Stuyvesant College.

Jorge Martina: “We blijven beiden in de driehoek Colombia, Curaçao en Nederland verhuizen en treffen elkaar weer enkele jaren in een land.” Jorge ging in 1989 na zijn studie een paar jaar terug naar Curaçao en daarna naar Nederland: “Toen brak een tijd aan van optredens samen, ik woonde in Deventer, Harold in Enschede. We zochten elkaar veel op, gingen een hapje eten, maakten muziek en deden geregeld mee aan kamerconcerten. En we werden gevraagd op te treden tijdens de opening van de schouwburg in Deventer.” Harold Martina herinnert zich vooral hoe koud het toen was: “Jorge kon zijn handschoenen aanhouden met zingen, voor mij ging dat natuurlijk niet.”

Jorge Martina

Vrij in de muziek

“We delen dezelfde jeugd, hebben dezelfde achtergrond, dat maakt dat je elkaar ook goed verstaat in de muziek. We voelen elkaar feilloos aan, kunnen eventuele fouten opvangen”, zegt Harold Martina. Ondanks dat met name Jorge ook veel optreedt met andere musici en geregeld gastoptredens heeft, bijvoorbeeld als solist in koren waar hij onder meer de Misa Criolla van de Argentijnse componist Ariel Ramirez zong of een rol had bij de humoristische cantate De Schipbreuk van de Nederlandse componist Johan Wagenaar, zingt hij het gemakkelijkste met Harold. Jorge Martina: “En ik heb niet met de minste artiesten gespeeld, zoals met violist Xander Nichting, pianist Wim Statius Muller en Paolo Francese tijdens een festival in Italië.” Gemiddeld hebben de broers zo’n tien optredens per jaar. Harold Martina: “Het is gemakkelijk, het is een hobby. We hebben allebei ons werk, ik heb een adviesbureau op het gebied van duurzaamheid, Jorge werkte bij verschillende ingenieursbureaus. Als het musiceren erbij kan, is het goed, er hangt niks van af. We zijn vrij in de muziek.” Jorge en Harold verzorgden optredens op Curaçao, in Colombia, Nederland, Frankrijk, Italië en Polen en beiden spelen ook met andere broers en zussen, maar dit duo speelt het meest en het meest intensief. Jorge Martina: “Ook in vakanties en tussendoor bleven we optreden. Ons hoogtepunt was de Kamermuziek Marathon in het Concertgebouw in Amsterdam, dit ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum van de Vrienden van het Concertgebouw. Daar ging trouwens wel een screening aan vooraf, maar daar kwamen we door. Dat was een geweldig optreden, een unieke ervaring.”

Cd EnCanto

Elk jaar op 14 juli hebben Harold en Jorge Martina een vast optreden in Frankrijk, dat plaatsvindt op het Château de Prety. Harold Martina vertelt: “We kwamen daar ooit op doorreis toevallig langs en zo begon een traditie die nu al vier jaar duurt. Eigenaar Pierre Martinot nodigde ons uit en schafte daarvoor zelfs een vleugel aan, want die was er niet eens. Omdat iedereen ons na afloop van onze optredens om een cd vroeg, dachten we dit jaar voordat we er weer heen gingen: laten we dan maar een demo maken. Dit liep uiteindelijk uit op een volwaardige cd met achttien nummers.” De cd EnCanto kwam afgelopen juli uit en is op Curaçao te koop bij Mensing’s Caminada en in Amsterdam bij Broekmans en Van Poppel. Het bevat klassieke muziek van Latijns-Amerikaanse, Antilliaanse en Europese componisten.

Mengeling van zintuigen

“Voor onze optredens komen we een aantal keer bij elkaar, onder meer om een keuze te maken uit ons repertoire. In totaal hebben we zo’n 150 nummers waaruit we kunnen kiezen. Maar, we willen ook elk concert iets nieuws brengen”, zegt Harold Martina. Ze hebben twee geheel verschillende concerten in het vooruitzicht, het eerste begin november in Den Haag voor Inisiatip, een vereniging voor Chinees-Indische mensen en het tweede, eind november is bijna een thuiswedstrijd: het concert voor de Vereniging Antilliaans Netwerk. Jorge Martina: “Daar stemmen we ons repertoire natuurlijk op af. Normaal mengen we Latijns-Amerikaans met klassiek, maar nu komt de nadruk op het Caribische te liggen.” Zijn broer licht toe: “We bouwen een concert volgens een bepaald systeem op: er is een transitie van Latijns-Amerikaans naar klassiek Europees of juist andersom. Het middengedeelte zal nu veel Antilliaanse muziek bevatten. Ook speel ik een deel alleen: het is een concert en duurt vijf kwartier, dan kan Jorge zijn stem even rust geven.” De broers maken eigen bewerkingen van bijvoorbeeld Antilliaanse (Papiamentstalige) en Latijns-Amerikaanse volksliederen, ze steken ze in een klassiek jasje. Maar ook liederen van de Curaçaose componist Rudolph Palm en teksten van Johan Corsen worden gebruikt. Jorge Martina: “Zonder dat we een orkest hebben, proberen we de ritmes van de Antillen op te roepen. Met onze muziek, onze eigen interpretatie roepen we het beeld op van het dansen, de wiegende heupen. Het is een mengeling van de zintuigen die we in werking zetten.” Door de jaren heen maakten ze een rijpingsproces door. “Wat we vijftien jaar geleden speelden, lijkt soms niet eens meer op onze bewerkingen van nu. Zoals een schilder een proces doormaakt van het schilderen van levensechte bomen naar steeds abstractere vormen, zo rijpen wij ook in onze interpretatie van muziek”, vertelt Harold Martina.

Altijd die muziek

“Het is ons met de paplepel ingegeven: iedereen speelde bij ons thuis, we hadden gitaren, een harmonica, een vleugel, fluit en natuurlijk veel stemmen. Er waren ook altijd veel anderen bij ons die meespeelden. We werden daarin vooral beïnvloed door onze vader Stanley en diens broer Harold.” Oom Harold en vader Stanley woonden in hún studietijd ook samen en maakten muziek. Ze maakten echter omgekeerde keuzes: Harold Martina studeerde aanvankelijk chemie en muziek, maar koos uiteindelijk voor de muziek, Stanley studeerde civiele techniek en muziek maar koos juist voor het ingenieursvak. “Anders waren ze misschien een duo zoals wij geworden”, denkt zoon Harold. “Maar mijn vader was en is erg bescheiden, trad niet zo naar buiten zoals wij.” Ook moeder Martina was erg muzikaal en had een prachtige stem, maar bleef op de achtergrond. Ze had er haar levensspreuk van gemaakt om te zeggen: ‘Iemand moet toch luisteren. Ik ben jullie publiek’. Harold Martina: “Maar ook, nu alle broers en zussen kinderen hebben, ontaardt het bij ons altijd in muziek. Iedereen is muzikaal en doet er iets mee. We zijn inmiddels met zoveel dat het altijd knokken is wie er mag.”

Boodschap is emotie

Terwijl ze beiden nog een mojito bestellen, denken ze erover na wat een concert geslaagd maakt. Jorge Martina: “Je ziet het in de enthousiaste blikken. Als je magie overbrengt, krijg je magie terug. Wie er ook in de zaal zit, oudere mensen, kinderen, je ziet de blik, je raakt ze. Ik wil een boodschap overbrengen, maar eigenlijk bestaat die boodschap vooral uit emotie. Via mijn stem - wat mijn kunst is - wil ik dat overbrengen naar mijn publiek. Muziek kan bij alle mensen iets losmaken, ik wil dat stukje in het hart bij mensen bereiken.” Harold Martina: “Jorge is daar erg goed in, het is onvoorstelbaar wat hij met zijn warme tenorstem kan bereiken.”

De broers volgden veel muziekonderwijs, zowel op Curaçao als in Colombia en Nederland. Jorge kreeg zangles van zangpedagogen als Leny Stappers en Jeanne Companjen en volgde masterclasses bij mezzosopraan Marion van den Akker. Harold kreeg les van Iman Landheer op Curaçao, Ruth Linder, Martin Kaptein en zijn oom, de concertpianist Harold Martina. Hij speelt ook enkele quatre mains-nummers mee op diens cd ‘Danza’.

Verlangen

Harold Martina: “We hebben een redelijk vaste club met ‘fans’, niet specifiek Antilliaanse mensen, maar veelal de liefhebbers van huiskamerconcerten. Veel mensen kennen ons via via. Maar ook op Curaçao hebben we een vast pubkliek.” “Toch, het maakt niet uit welke nationaliteiten er bij elkaar zitten”, zegt Jorge Martina: “Muziek verbroedert, dat is het mooie van waar je mee bezig bent. Met de muziek breng je verschillende werelden bij elkaar.” Toch blijft Curaçao, het land van hun jeugd, altijd trekken. Ze zijn dan ook verheugd over een mogelijk optreden op Curaçao. Jorge Martina: “Als ik in het Papiaments zing, komen onherroepelijk altijd de beelden terug van mijn jeugd, van ons huis in Julianadorp. Maar ook het kleine strandje bij Lagun of Jan Thiel en Brakkeput.” Harold Martina zegt terwijl hij zichtbaar geniet als hij eraan terugdenkt: “Mijn leukste herinnering is dat ik ‘s avonds zo rond zonsondergang met mijn vriendje zogenaamd ging fietsen, maar we fietsten dan de berg op naar de watertank, namen sleutels mee om de deksels ervan af te halen en gingen dan stiekem zwemmen in dat heerlijke schone drinkwater.” Met grote ogen kijkt Jorge zijn broer aan: voor hem is dat nieuwe informatie.

Ze verlangen ernaar om in februari hopelijk weer voet op hun eiland te zetten en zoeken naar woorden om hun gevoel te beschrijven wat dat nou is met Curaçao, wat dat verlangen inhoudt. De wind, de kleur van de hemel. Jorge Martina: “Ik kan het niet uitleggen, maar als je denkt aan de zonsondergang, de kleuren daarvan, ja dan is dat het gevoel.” Er zijn geen woorden voor om het te beschrijven. Maar de muziek, en alleen maar de muziek is in staat hun diepste emoties te verwoorden.

Harold Martina

Medisch

Vragen over... conjunctivitis

Gezien het grote aantal mensen, een epidemie, met conjunctivitis (wowitis) op dit moment op Curaçao, hier een herhaling van vragen over conjunctivitis.

Tekst: Wouter Mol

Wat is conjunctivitis?
Het oogwit en de binnenkant van de oogleden zijn bekleed met een dun laagje weefsel, dat we bindvlies noemen. Bij een oogontsteking is meestal dit bindvlies ontstoken. De binnenkant van de oogleden wordt dieprood en ook het oogwit wordt rood. Er kan slijm of pus aan de binnenkant van de oogleden zitten. Daardoor kunnen de oogleden aan elkaar vastplakken. Vooral 's morgens als u wakker wordt, zijn uw ogen dan moeilijk te openen.
Een oogontsteking geeft een branderig gevoel in een of beide ogen. U kunt het gevoel hebben alsof er een vuiltje of zandkorreltje in uw oog zit. De ogen kunnen tranen en jeuken.

Waardoor komt het?
Meestal wordt een oogontsteking veroorzaakt door een virus of bacterie. Daarnaast kan overgevoeligheid een rol spelen, zoals bij hooikoorts. Het kan ook zijn dat uw ogen overgevoelig zijn voor bepaalde soorten make-up. Onhygiënisch omgaan met contactlenzen vergroot de kans op oogontsteking. Ook lenzen te lang inhouden is niet goed. In de (hoogte)zon of in lasstralen kijken, zonder uw ogen te beschermen, kan eveneens een ontsteking geven.

Wat is conjunctivitis?
Conjunctivitis is de medische term voor een ontstoken slijmvlies (wowitis) van het oog. Het is de meest voorkomende oorzaak van een rood oog. Het oogwit wordt bedekt door slijmvlies (conjunctivae) en dit bevat heel dunne bloedvaatjes. Bij irritatie zetten deze onopvallende bloedvaatjes op, waardoor het oog rood wordt.

Oorzaken van conjunctivitis
Een conjunctivitis kan meerdere oorzaken hebben. De meest voorkomende oorzaak is een virus of een bacterie. Ook een allergie, het 'droge ogen' syndroom of irriterende stoffen in de omgeving kunnen een rood oog veroorzaken.

Oorzaken:
1. Niet infectieus
• mechanisch/irritatie: bijvoorbeeld een vuiltje, ijzerpartikels, rook, chloor in het zwembad, oogharen;
• fysisch-chemisch: bijvoorbeeld straling (hoogtezon, lassen) en verbranding (etsing met zuur of loog);
• allergisch: bijvoorbeeld hooikoorts, pollen, zachte contactlenzen, medicamenten (toxisch), droge ogen: bijvoorbeeld keratoconjunctivitis sicca.
2. Infectieus
• bacteriën: bijvoorbeeld pneumococ, streptococ, gonococ;
• virussen: bijvoorbeeld herpes simplex en adenovirus, chlamydia: bijvoorbeeld trachoom;
• schimmels, parasieten.

Algemene kenmerken
Vaak zijn de ontstekingen van de conjunctivae dubbelzijdig. De klachten kunnen bestaan uit jeuk, branden, gevoel alsof er wat in het oog zit en pijn. Het klinisch beeld kan bestaan uit: lichtschuwheid, tranen, ooglidkramp, roodheid, zwelling van het slijmvlies en afscheiding (waterig, slijmerig, etterig, draderig of bloedig). De ontsteking kan voorkomen bij andere oogaandoeningen, bijvoorbeeld een ooglid- en/of hoornvlies-ontsteking.

Kan het kwaad?
Een oogontsteking kan veel pijn veroorzaken, maar is zelden gevaarlijk. Meestal is het binnen een week vanzelf genezen. Als de ontsteking het gevolg is van overgevoeligheid of een allergie, kan de ontsteking blijven bestaan zolang er contact is met de stof waarvoor u overgevoelig bent.

Behandeling
De gemiddelde duur van een ooginfectie met adenovirus is meestal ongeveer 1 à 3 weken. Soms kunt u er langer last van houden. Een behandeling voor deze virale aandoening is in principe niet nodig. Soms wordt, ter verzachting, een kunsttraan of andere druppels voorgeschreven.
U wordt aangeraden frequent de handen te wassen en uw tranende ogen te deppen met tissues, die u na gebruik steeds onmiddellijk weggooit. Ook het gezamenlijk gebruik van handdoeken met huisgenoten wordt afgeraden. Wanneer u na deze infectie weer uw contactlenzen wilt gebruiken, overleg dan eerst met uw oogarts of contactlenzenspecialist.

Risico's op besmetting
Hoewel het adenovirus veel voorkomt en relatief onschadelijk is voor het oog, is het toch in de praktijk een vervelend virus met een hoge besmettingskans voor de omgeving. Zolang uw ogen geïnfecteerd zijn, bent u zeer besmettelijk voor uw omgeving. Besmetting treedt op via verontreinigde handen, medische instrumenten of in een zwembad. Behalve voor uw omgeving is het adenovirus ook zeer besmettelijk voor andere patiënten. Het kan zich in een huisartsenpraktijk of bij de oogarts, ondanks goede hygiënische voorzorgen, soms razendsnel verspreiden. Het vormt een risico voor andere patiënten en het is met name een probleem voor patiënten, die bij de oogarts zijn voor een operatieve ingreep. Indien de diagnose gesteld is, is een herhalingsconsult, om medische redenen, meestal niet nodig. Wegens besmettingsgevaar wordt een herhalingsconsult bij voorkeur niet gemaakt.

Een kind met wowitis mag enkele dagen, totdat het oog weer schoon is, niet naar school of naar de crèche.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Levensboek

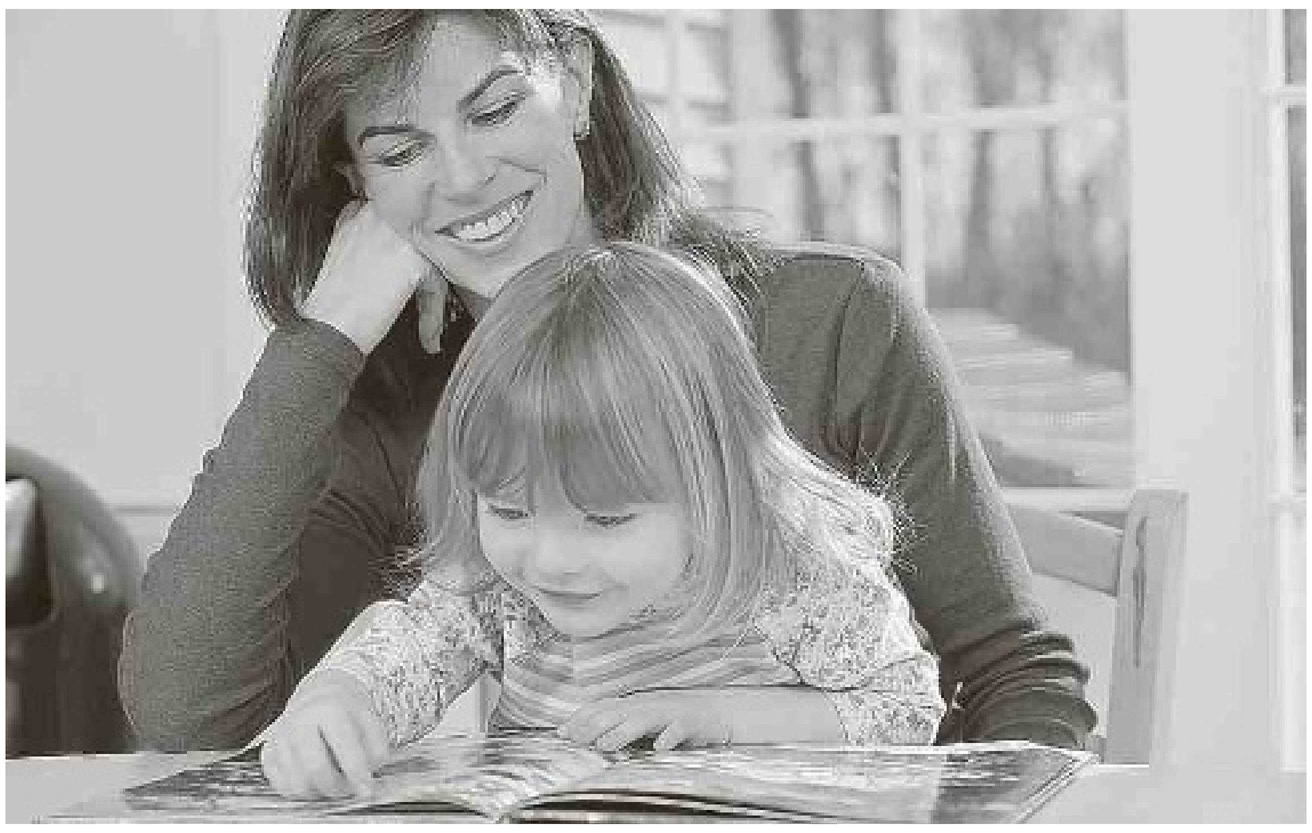

Het levensboek is een verzameling van verhalen, anekdotes, foto's, tekeningen en persoonlijke documenten die gezamenlijk het levensverhaal van een persoon weergeven. Belangrijke gebeurtenissen in het verleden worden daarin afgewisseld met actuele en alledaagse gebeurtenissen en/of verwachtingen over jaren die nog komen.

Tekst: Milangela Plate

Veel voorkomende thema's in een levensboek zijn het gezin, vriendschap en relaties, wonen, werk en opleiding, de kijk op het leven en het ouder worden. Het maken van een levensboek is niet alleen leuk en bijzonder voor de persoon zelf, maar kan dat ook zijn voor diens kinderen of kleinkinderen.

Levensboek voor kinderen
Alhoewel het maken van een levensboek vooral populair is geworden in de ouderenzorg, is het maken van een levensboek voor alle leeftijden. Terugkijken op het leven kan immers altijd, bovendien kan men een levensboek ook blijven aanvullen.
Zo hebben adoptiekinderen soms ook een levensboek, waarmee hun adoptieouders hen herinneringen meegeven over hun biologische ouders, het leven in het gezin of het land van herkomst, aangevuld met nieuwe levensgebeurtenissen in het adoptiegezin.
Voor kinderen die tijdelijk in pleeggezinnen worden geplaatst, wordt het bijhouden van een levensboek eveneens aangeraden door pleeggezinnencentrales. Gedurende de periode van hun verblijf in een ander gezin, houden de pleegouders en het kind een levensboek bij waarin belangrijke, mooie, moeilijke, leuke, bijzondere gebeurtenissen worden beschreven, zodat de biologische ouders via deze weg naderhand alsnog het gemiste deel in de ontwikkeling van hun kind meekrijgen.

Levensboek voor ouderen
Het werken met levensboeken is in Nederland de afgelopen jaren een bekend fenomeen geworden onder ouderen en in de ouderenzorg. Maar ook op Curaçao doet het fenomeen langzaam aan zijn intrede. Mensen die een levensboek maken, geven aan dat ze het een aangename activiteit vinden.

Volgens theorieën in de ontwikkelingspsychologie staat de laatste levensfase in het teken van integratie en acceptatie van het leven dat men heeft geleid. In deze fase ervaren veel ouderen een grote behoefte om met een evaluerende blik terug te kijken op het geleefde leven, het levensboek is hiertoe een mooie 'tool'. Men kan ervoor kiezen om in een levensboek niet alleen stil te staan bij mooie momenten van het leven, maar ook droevige momenten uit het verleden een plaats te geven. Wat overigens een helende werking kan hebben.

Verzorging- en verpleeghuis
Ook in zorginstellingen voor ouderen heeft het levensboek zijn intrede gedaan. In de zorg voor ouderen is het belangrijk om rekening te kunnen houden met de levensloop van betreffende persoon: beroepsverleden, persoonlijkheid, gewoonten, hobby's, religie en sociaal leven. Sommige ouderen vinden het een rustgevend idee om een levensboek te maken voor het geval zij, als gevolg van vergevorderde dementie, niet zelf meer duidelijk kunnen maken wie ze zijn, wat ze hebben meegemaakt, wat ze belangrijk vinden en welke zorg ze willen krijgen. Het levensboek kan dan worden ingezet om de zorg beter te laten aansluiten op de persoonlijke behoeften van de persoon.

Communicatiemiddel
Het levensboek is niet alleen een geschikt instrument om de dagelijkse zorg en begeleiding te verbeteren, het stimuleert ook de communicatie en relatie tussen de oudere, familie en/of zorgverleners. Sommige (klein)kinderen en ouderen vinden het fijn om door middel van het maken van een levensboek te praten over hoe de oudere het leven heeft ervaren en wat hij ervan heeft geleerd.
Het komt echter ook voor dat (klein)kinderen of andere familieleden niet meer bij de oudere op bezoek gaan omdat ze niet goed weten waar ze over moeten praten. Het gezamenlijk maken van een levensboek biedt dan niet alleen gespreksstof, het heeft tevens een functie in de overdracht van informatie en levenslessen tussen generaties.
Het maken van een levensboek komt in zorginstellingen voor ouderen veelal tot stand door een samenwerking tussen zorgvrager, zorgverlener en mantelzorger(s) of daartoe getrainde vrijwilligers. Spreken over het levensverhaal van de oudere verdiept de relatie met de zorgverlener en geeft tevens meer inzicht in de persoon van de cliënt. Hoe meer een zorgverlener weet over zijn cliënten, hoe beter hij zal begrijpen waarom een cliënt op een bepaalde manier reageert en waar deze gevoelig voor is.

Dementerenden
Het maken van een levensboek is ook bij beginnende dementerenden mogelijk en blijkt soms herinneringen te stimuleren. Zo kan het soms voorkomen dat er tijdens gesprekken over het levensverhaal informatie naar boven komt waar men als zorgverlener anders moeilijk achter was gekomen, maar die wel belangrijk is in de zorg voor de oudere. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over de normen en waarden die iemand heeft en de gewoontes die hij of zij vroeger had. Foto's en ander beeldmateriaal kunnen eveneens worden gebruikt om bepaalde herinneringen op te roepen.
De familie van de cliënt speelt, zeker bij dementerenden, een grote rol bij het maken van het levensboek. Voor andere doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke handicap die kunnen schrijven of psychiatrische cliënten, kan een levensboek eveneens bruikbaar zijn.

Onuitputtelijk
Een levensboek is een sfeertekening en bevat daarom niet alleen geschreven verhalen, ook foto's, geboortekaartjes, trouwkaart, ansichtkaarten, tekeningen, diploma's of andere belangrijke papieren en zelfs betekenisvolle voorwerpen kunnen er deel van uitmaken. Als u aan het eigen levensboek werkt, zult u merken dat het een onuitputtelijke bron van mogelijkheden is.
Tegenwoordig zijn er 'kant en klare' levensboeken te vinden in boekhandels, maar ook op internet kan men handleidingen en/of voorbeelden vinden en natuurlijk kan men ook de eigen creativiteit erop loslaten en eigenhandig een levensboek samenstellen.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog.
Email: milangela.plate@takecare.an

Golfen op Curaçao

De snelst groeiende sport in de wereld is golf en Curaçao slaat een behoorlijk balletje mee, aangezien we drie golfbanen hebben en er ieder jaar meer mensen speciaal naar het eiland komen om er te golfen. Golf is een extra attractie voor het eiland.

Blue Bay

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Mike Schepers

Over de golfsport zijn de meningen verdeeld. Je houdt er wel of niet van. Je hoort niet-golfers wel eens zeggen: het is een sport voor oude mensen, een sport voor rijke mensen, het is geen sport, je loopt alleen maar achter een balletje aan, enzovoort, enzovoort. Maar de sport, die al eeuwenoud is, neemt wereldwijd aan populariteit toe en dat is niet voor niets, want het aardige van de sport is dat je het kunt spelen met mensen op ieder niveau, want je speelt altijd je eigen spel.

Op Curaçao hebben we de Curaçao Golf & Squash Club in Emmastad, de Blue Bay Golf bij het Blue Bay Resort en de Old Quarry Golf Course op de Santa Barbara Plantation. De drie golfbanen op het eiland hebben duidelijk ieder een eigen 'imago' en daarmee onderscheiden ze zich van elkaar.

'Emmastad'

De Curaçao Golf & Squash Club in Emmastad is de oudste baan en heeft 10 holes. In de volksmond heeft men het altijd over 'Emmastad'. Het is een 'loopbaan'. De andere twee banen zijn 18 holesbanen en daar maken de golfers gebruik van een elektrische golfkar.
De Curaçao Golf & Squash Club vierde vorige jaar haar 80-jarig bestaan. De baan ontstond eind jaren 20. Een groep van Engelse golfliefhebbers die bij de Mining Company werkte liet in 1931 samen met Shell-medewerkers, die belangstelling toonden voor de sport, op een stuk grond naast het hoofdkantoor van de Shell een golfbaan ontwerpen door golf-architect Simpson. Er was in die tijd ook een toenemend bewustzijn van grote bedrijven dat sport en recreatie belangrijk zijn voor hun medewerkers. Bij het ontwerp werd er rekening gehouden met de bestaande inheemse bomen, zoals de flamboyant, manzaliña en tamarinde en cactussen. Deze bomen en cactussen staan er nog steeds en dit geeft de baan een speciaal karakter. Door een tekort aan water werden er brownies (zand vermengd met olie en terpentine) gemaakt in plaats van greens, het circelvormig stuk gras rond de 'hole'. Vanaf 1989 werden deze brownies echter vervangen door 'echte' greens en thans worden alle betonnen teeboxes, de afslagplaatsen, vervangen door tee-boxes van gras.

De Curaçao Golf & Squash Club is de enige club die een actief clubleven heeft met ruim 600 leden en er is ook een squashbaan. De leden van de golf en squash delen het clubhuis. Sinds 2003 is Louis Cannegieter de golfpro, de golfprofessional die lessen geeft. Hij is lid van de United States Golf Teacher Federation en dagelijks bij de driving-range - het oefenterrein - de baan of bij het clubhuis te vinden. Cannegieter geeft er golflessen aan jong en oud. De jongste leerling die hij nu heeft is pas zes jaar en op maandagmiddag is er een jeugdgroep met jongeren van acht tot vijftien jaar. Jong geleerd, oud gedaan. "Golfen kan je ook leren op oudere leeftijd, maar het is net zoals met iedere andere sport: oefenen, oefenen en oefenen. Het is altijd een uitdaging met jezelf. Je spel hangt heel erg af van je dag", aldus Cannegieter.

Blue Bay

De Blue Bay Curaçao Golf ligt op Blue Bay Resort, een resort met vakantie- en privéhuizen en hotelaccomodaties. Deze 18-holes baan biedt uitdagingen aan spelers van ieder niveau. De baan is ontworpen door William 'Rocky' Rocquemore uit Atlanta en werd in 1999 geopend. Er zijn een paar holes die langs de kustlijn liggen en er is een hole waar men over een kleine 'boka' moet slaan om op de green te komen. Ronduit spectaculair. De 'pro' bij Blue Bay Golf is Matthew Lowe. Hij heeft de double AA status en dit betekent dat hij als pro het hoogste behaald heeft dat er op dat gebied te behalen valt. Hij komt oorspronkelijk uit Australië en woont sinds een paar jaar op het eiland.

"Golf is booming", zegt hij. "De meeste mensen willen gewoon goed spelen en dat is het plezier van het spel." Lowe heeft in het verleden aan drie internationale golfwedstrijden meegedaan en hij won in 1996 de Portugal Open. Hij volgde zijn opleiding aan de Birmingham University waar de hele studie gericht was op golf: van het repareren van clubs tot het organiseren van grote golftoernooien. "Golfers doen drie dingen: ze willen spelen, ze moeten de basis leren en ze moeten alles leren", zegt Lowe en dat is precies wat hij biedt op Blue Bay. Lowe is heer en meester op de driving-range. Hier geeft hij golflessen, ook aan jong en oud, hij organiseert er clinics, golfdagen, biedt GVB-pakketten, het behalen van het Golf Vaardigheids Bewijs volgens de Nederlandse regels en geeft adviezen op alle gebieden van golf. Voor hem staat voorop: je moet genieten van het golfspelen. Commercieel directeur bij Blue Bay Resort, Rogier van der Meer, is manager van de golfbaan. Hij wil de baan binnen vijf jaar naar een hoger niveau 'trekken'. "Er is veel potentie voor de baan, vooral nu we binnenkort een nieuw watersysteem krijgen, gebaseerd op het reverse osmosis-principe, waarbij zoet water wordt gemaakt uit zout water. Het doel is om de baan over een aantal jaren voor 80 procent groen te hebben." Er is onlangs ook een nieuwe green-keeper aangetrokken die wereldwijd veel ervaring heeft. Het plan is om bepaalde holes af te graven en opnieuw aan te leggen.

Santa Barbara

De nieuwste golfbaan, de Old Quarry Golf Course op de Santa Barbara Plantation, is een aanwinst voor het eiland. De baan kan gerust een 'parel' in de Caribbean genoemd worden. Thans staat deze golfbaan op nummer 31 van de beste banen in het Caribische gebied - in één jaar tijd gestegen van plaats 36 naar 31. De baan kan zich meten met de grote golfbanen der aarde. De baan is ontworpen door de legendarische Pete Dye.
"Deze golfbaan is een onderdeel van het totale concept van sport, plezier, ontspanning, lekker eten, op het strand liggen, watersport én lekker wonen", aldus golf course superintendent Jim Bolinger die door de organisatie van Pete Dye op Curaçao werd geplaatst om de bouw van de golfbaan te begeleiden. Nu de baan af is is hij verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling van de baan. Hij kent ieder detail van deze prachtige baan op de Santa Barbara Plantation, waar het Hyatt Hotel alle comfort op het gebied van logies en eten biedt en particulieren in hun droomhuizen wonen.

Aangezien de baan ook aan zee ligt is er speciale aandacht gegeven aan het soort gras voor de holes. Het gras moest tegen zout water kunnen en ook kunnen overleven bij periodes van droogte. Het meest geschikte gras is gevonden, maar volgens Bolinger blijft het zijn grootste uitdaging om het gras op de baan goed te laten groeien en dat lukt tot op heden. Ook bewatering van de baan is een vak apart, en een centraal computergestuurd systeem vanuit Bolingers kantoor zorgt ervoor dat iedere hole voldoende water krijgt. Er zijn zelfs meters die aangeven hoeveel regen er per hole gevallen is en dan wordt de afgifte van water daarop aangepast. "Hierdoor verspillen we geen water", aldus Bolinger. "Als je hier investeert is het weer de sleutel."

Vanaf de opening van de golfbaan in 2009 is Jane Weststrate er de pro. Zij is een PGA Holland Professional. Voor iedereen die wil leren golfen of zijn golfspel wil verbeteren maakt zij apart een programma met het doel voor ogen, zoals beter leren putten, verbetering lange spel en kort spel. "Wij geven ook videolessen, zodat men na een aantal lessen kan zien of bijvoorbeeld de swing is verbeterd", aldus Weststrate. Zij organiseert ook clinics en speciale golfdagen aan kleine en grote groepen.

De drie golfclubs zien elkaar niet als concurrenten. Integendeel. Ze willen juist samenwerken om de golfsport op het eiland te bevorderen. Er worden door het hele jaar heen regelmatig wedstrijden en toernooien georganiseerd, ook met internationale spelers uit onder meer Venezuela, Colombia, de Verenigde Staten en Nederland. De Pro-Am (pro's tegen de amateurs) die ieder jaar in maart plaatsvindt wordt door een gezamenlijk comité georganiseerd. Er zijn plannen om in de toekomst grote toernooien naar Curaçao te halen. De mogelijkheden die de banen bieden zijn er.

Op iedere baan wordt het pay&play-principe gehanteerd en er is geen lidmaatschap of golfvaardigheidsbewijs (GVB) nodig. De greenfees zijn verschillend per club. Er gelden speciale prijzen voor 'locals', groepen, start na vier uur 's middags (sun set green fee) en bij het spelen van 9 of 18 holes. Op de websites van de clubs is alle informatie hierover te vinden. Bij alle drie de golfbanen bevindt zich ook een pro-shop waar men alles kan kopen wat met golf te maken heeft: clubs, tassen, ballen, schoenen en kleding. Er kunnen ook clubs gehuurd worden.
Volgend weekend vindt de jaarlijkse wedstrijd om de Governor's Cup plaats. Dit is een wedstrijd tussen Blue Bay en Emmastad. Behalve het winnen van de cup gaat het ook om de eer. Vol trots zegt Cannegieter dat Emmastad van de zes keer pas één keer heeft verloren. De wedstrijd vindt in het weekend van 17 en 18 november op beide banen, Blue Bay en Emmastad plaats. Het is traditie dat de gouverneur de wedstrijd opent. De leden die meedoen zien deze wedstrijd als één van de hoogtepunten in het jaar. Dit jaar wordt de eerste dag op Blue Bay gespeeld.

Golf spelen is net als je favoriete drankje. Het verschil zit 'm in de details. Zo heeft iedere speler zijn of haar eigen favoriete club en favoriete hole op de verschillende banen. Maar het gaat uiteindelijk over maar één ding: 'the right swing' en 'laat de club het werk doen'. Eén ding is zeker en de golfpro's zeiden het al, het is altijd een uitdaging met jezelf en je moet gewoon plezier hebben!

Meer informatie:
Curaçao Golf & Squash Club: www.curacaogolf.com
Blue Bay Golf: www.bluebay-curacao.com
Old Quarry Golf Course: www.oldquarrygolfcuracao.com

Spelvarianten

Er zijn twee spelvormen, namelijk strokeplay en matchplay. In strokeplay komt het erop aan met het minste aantal slagen (strokes) de baan af te leggen, eventueel na verrekening van de handicap van de spelers. Bij matchplay spelen twee spelers (of twee duo's) tegen elkaar, hole per hole; wie de minste slagen op een hole nodig heeft, wint die hole. Wie één hole meer gewonnen heeft dan de tegenstander is 'one up', de tegenstander is dan 'one down'; bij gelijke stand zegt men dat het 'all square' is.

Golf

Golf is een balspel waarbij een kleine, harde bal met een golfclub van de tee (afslagplaats) weggeslagen wordt in de richting van een met een vlag gemarkeerd punt (de hole). Het doel is om de bal in zo min mogelijk slagen in de hole te doen belanden. Golf wordt gespeeld op een golfbaan.

Er zouden verschillende soorten sporten als voorloper van het huidige golfspel worden beschouwd. In oude geschriften van Egyptenaren, Perzen en Grieken zijn verwijzingen te vinden naar verschillende spelvormen die op het golf leken. Sporten als hockey, polo en croquet zouden uit golf ontstaan kunnen zijn.

Het staat in ieder geval vast, dat golf niet (zoals bijvoorbeeld rugby) plotseling ontstaan of uitgevonden is. Golf heeft zich ontwikkeld volgens een geëvolueerd proces dat tot op de dag van vandaag voortduurt. De meer recente geschiedenis van de golfsport vormt sinds jaar en dag een bron van tweestrijd tussen de Nederlanders en de Schotten; beide beweren namelijk de echte bakermat van het huidige golfspel te zijn. Maar er kan niet met zekerheid worden vastgesteld waar de sport is ontstaan.

Louis Cannegieter

Jane Weststrate

Matthew Lowe

Inspiratie

'Geen kippen in de lucht'

De vrolijke kunuku-huisjes van Nena Sanchez staan in de ogen van veel toeristen symbool voor het tropische Curaçao. Kleurrijk, fleurig en speels. In groot contrast eigenlijk met hoe de huisjes er in het echt vaak bijstaan: bruin, dor en uitgeleefd. Maar als je de werkelijkheid wilt schilderen, kan je beter een foto maken, zegt de energieke kunstenares nuchter. Ze houdt van kleur, vrolijke kleuren, en is niet bang haar fantasie de vrije loop te laten, mits deze niet te veel afwijkt van de realiteit.

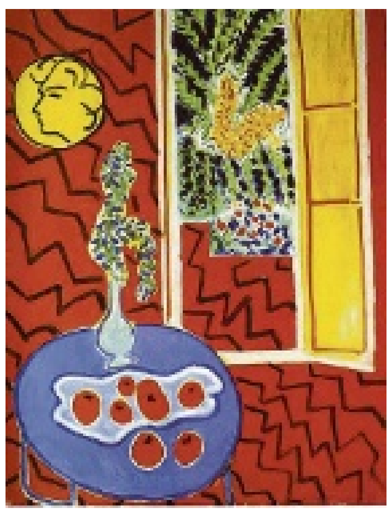
Matisse

Losse stijl
Gauguin, Van Gogh en Chagall zijn haar voorbeelden. Tenminste, daar begint ze het gesprek mee, want later wordt Chagall ingeruild voor Matisse. Ook voor haar geldt weer dat zij hun kleurgebruik als reden geeft waarom zij hen kiest. Maar ook de losheid. Sanchez: "De losheid en de kleuren vind ik vooral zo leuk. En met losheid bedoel ik eigenlijk de contemporary part. Het express yourself. Het speelse. Kiezen uit een van hun werken kan ik niet, er is niet per se één in het bijzonder, ik houd gewoon van hun stijl. Het is eigenlijk best oppervlakkig, maar ik vind dat hun stijlen en kleuren voorbeelden voor me zijn."

Vrouwen en hanen
"Waar ik mezelf ook in herken is dat deze kunstenaars vaak vrouwen schilderden, dat doe ik ook", vertelt Sanchez verder. "Waarom ik dat doe weet ik niet precies, geen idee eigenlijk. Misschien omdat ik zelf een vrouw ben, misschien omdat het vrouwenlichaam aardiger is om te schilderen. Ik heb maar een paar mannen geschilderd en die staan op de muur bij Jan Kok. Als ik achter, voor - hoe zeg je dat in het Nederlands - mijn ezel ga zitten, schilder ik wat in mij opkomt, het zit in mijn mind. Ik schilder ook graag hanen, die zijn leuker om te schilderen dan een kip. Een haan loopt zo parmantig, een kip loopt gewoon."

Free spirit
Sanchez kan soms uren achter elkaar schilderen; het geeft haar een gevoel van vrijheid, een free spirit. Maar om te schilderen moet Sanchez zich wel goed voelen. "Toen mijn ouders overleden zei iemand ooit dat dat het moment was om te gaan schilderen. Nou, voor mij juist niet. Daar had ik juist helemaal geen zin in. Schilderen is een fijne bezigheid, niet iets verdrietigs. Je hebt veel kunstenaars die zich heel erg verdiepen in hun gevoelens en emoties en dan gaan schilderen. Dat doe ik allemaal niet. Ik ben gewoon een hele gewone kunstenares. Ik gebruik mijn fantasie wel - de vrouwen die ik schilder zijn blauw - maar ik zal geen mens met vier handen en zes ogen schilderen. Daarom - kan ik nog veranderen? - is denk ik Matisse meer een voorbeeld voor mij, dan Chagall. Hij schildert kippen in de lucht en manen op de grond, op die manier zit ik niet in mijn fantasiewereld. Mijn kunuku-huisjes zijn bijvoorbeeld wel weer altijd in vrolijke kleuren, terwijl ze in het echt er meestal verschrikkelijk uitzien. Bruin en oud. Ik gebruik ook nooit bruin. Als iets bruin is, zoals aarde, dan gebruik ik paars. Maar waarom zou ik een vervallen huisje schilderen? Dan kan ik net zo goed een foto maken."

Fotografiewedstrijd Curaçao IFFR:

Zwart/wit + digitaal

Een van de doelstellingen van het Curaçao International Film Festival Rotterdam is een alternatief wereldbeeld tonen door middel van zogenaamde 'art house' films. Maar wat als je dit alternatieve wereldbeeld nu eens zelf creëert door middel van film en fotografie?

In het kader van de 2e editie van het Curaçao IFFR, dat gehouden wordt van donderdag 4 tot en met zondag 7 april 2013, organiseert het festival naast de 'Short Movies, BIG Stories'-filmcompetitie nu ook een fotografiewedstrijd.

Correctie
In tegenstelling tot wat vorige week in de Culturele Agenda stond, is de competitie voor iedereen. De wedstrijd is gratis en deelname aan de wedstrijd staat open voor inwoners van Curaçao van alle leeftijden.
De voorwaarden zijn simpel: maak een digitale zwart-wit-foto met een onderwerp dat past in een van de volgende categorieën: Shapes, On the Road, Mr. Moonlight, People Who Need People, Abandoned and Forgotten. Elke deelnemer mag aan zoveel categorieën deelnemen als men maar wil, doch met een maximum van drie (3) foto's per categorie.
De termijn voor inzending van foto's loopt tot en met 31 januari 2013. Echter, de foto's zelf mogen dateren vanaf 29 maart 2012. Dit was de startdatum van de eerste editie van het filmfestival.
Met deze wedstrijd zijn mooie geldprijzen te winnen: de topdrie-inzendingen worden beloond met een prijs van 3.000, 1.500 en 750 gulden. Tevens zullen er artikelen gepubliceerd worden over de winnaars met hun winnende foto en korte biografie.

Een uitgebreide toelichting op de voorwaarden en upload-instructies zijn te vinden op de website www.curacaoiffr.com

Vrouwennetwerk Curaçao:

'Life Strategist' Lorna Owens

Op uitnodiging van de Stichting Vrouwennetwerk Curaçao komt motivational speaker en auteur Lorna Owens op 15 november naar Curaçao voor een evenement met als titel 'Successful Women Living With Balance'.

Lorna Owens, geboren in Jamaica, is advocaat en woont en werkt in Miami waar ze een bekende tv-persoonlijkheid is. Haar passie is het inspireren en coachen van vrouwen naar succes, middels seminars en workshops, en persoonlijk als life en executive coach. Daarnaast is zij oprichtster van de Footprints Foundation, die vrouwen die slachtoffer zijn van oorlogsgeweld en verkrachting in Congo helpt weer een nieuw leven op te bouwen.

Owens heeft zichzelf getransformeerd van verpleegster, vroedvrouw en advocaat tot een internationaal gevraagd spreker. Zij gelooft dan ook dat succes kan worden geleerd, en deze boodschap brengt zij naar kerken, bedrijven, organisaties en universiteiten over de hele wereld. Haar bijeenkomsten zijn dynamisch en baanbrekend.
Het thema van deze bijenkomst is 'Succes & Balans'. Het leven is vaak veeleisend en vooral voor vrouwen die de rollen van - soms alleenstaande - moeder, partner en dochter combineren met een baan of een bedrijf en zichzelf daarbij wegcijferen. Het kan allemaal, maar misschien niet allemaal tegelijk? Hoe dan wel, daar geeft Owens antwoord op.

Het evenement vindt plaats op donderdag 15 november van 17.30 uur - 20.30 uur in het Marriott Hotel, Curaçao. Kosten voor deelname zijn 115 gulden (early bird tot en met 10 november) en daarna 125 gulden. Aanmelden kan per email naar secretariaat@vrouwennetwerk.com

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

Nothing is perfect
Woensdag 14 november is om 19.30 uur de opening van de tentoonsteling 'Nothing is perfect' met keramiek en schilderijen van Julie Kooijman in Landhuis Bloemhof. Ruthsella Jansen spreekt het openingswoord uit. Deze expositie is nog tot 9 januari te bezichtigen. Openingstijden zijn dinsdag t/m zaterdag van 09.00 - 14.00 uur.

Expositie Den Haag
In Galerie Nouvelles Images, Westeinde 22 te Den Haag is een expositie te zien met werken op papier van David Bade tesamen met Rinke Nyburg (schilderijen en werken op papier), Andrea Wippermann (sieraden), Ditty Ketting (schilderijen) en Lucebert (drukwerk voor anderen en eigen tekeningen).

Kunst in actie voor CARF
Art2gether organiseert in het belang van CARF (Curaçao Animal Rights Foundation) een twee weken durende verkoopexpositie met een mix aan schilderwerken van Lucienne Cardose, Willemijn Wolthuis, Sarah Kuiper, Trieneke Greeving en Astrid van Dorp.
Initiatiefnemers Astrid van Dorp (Art2gether) en Sarah Kuiper (cursist) kwamen op het idee. Samen met andere cursisten verkopen ze hun werk waarvan een deel van de opbrengst aan CARF gedoneerd wordt. Het welzijn van de zwerfhonden en zwerfkatten ligt hen beiden erg na aan het hart. CARF, dat zich geheel vrijwillig inzet voor het welzijn van de dieren, helpen zij daarom graag een handje.
Kom mee in actie en steun CARF! Vanaf 17 november 10.00 uur staat Art2gether in het teken van de dieren. Deze dag begint met een kinderworkshop Dieren Tekenen, gegeven door Trieneke Greeving. Daarmee wordt ook de expositie voor CARF geopend. Voor informatie over de kinderworkshop kunt u contact opnemen met Astrid van Dorp.
Art2gether, Kaya Ma Pieternella M12 (Afslag St. Michiel), tel: 515-3141.

'A breast or two'
Speciaal voor kankeroverlevenden en al diegenen die de strijd verloren, is bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort de verkooptentoonstelling 'A breast or two' te bezichtigen, gebaseerd op een gedicht van Nicole Grimmelt, zelf een kankeroverlevende. Veel kunstenaars doen mee aan deze expositie, waarvan een deel van de opbrengst gaat naar de afdeling Oncologie van het Sint Elisabeth Hospitaal voor een gespecialiseerde kliniek. Voor meer informatie kunt u bellen naar 462.2977 of www.monartgallerycuracao.com.

Anthony Wijshijer
Bij Galeria Kas di Kultura is een expositie te bezichtigen met expressieve, kleurrijke kunstwerken van Anthony Wijshijer; openingstijden maandag t/m vrijdag van 08.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.30 uur en zaterdag van 09.00 tot 13.00 uur.

De vogels van Curaçao
Expositie aquarellen 'De vogels van Curaçao' van Marianne van Veen op Curaçao. Haar werken zijn te omschrijven als realistisch met veel aandacht voor details. Tot en met eind december exposeert zij haar aquarellen in restaurant E Lanternu, Fontijn 20 aan de Weg naar Soto. De expositie is, met uitzondering van dinsdag, dagelijks geopend van 10.00 tot 14.00 uur en van 17.00 tot 22.00 uur.

MUZIEK

More Violin is Less Violence
Strijkers in de tropen. Op 10 november geven Eva Weertman, viool en Eugene Harvy, piano, een recital om 17.00 uur in het auditorium van het CCC. Eva Weertman is viooldocente bij het CCC. Ten gehore worden enkele werken van Mozart, Gibbs, Bartok en Albinez gebracht. Toegang is 22 gulden, kinderen hebben gratis toegang. Kaartjes bij Bruna en Mensing's Caminada.

Recital fluit/piano
Op 17 november is er om 20.00 uur een recital fluit/piano in de Fortkerk, georganiseerd door de Curaçaosche Kunstkring. Armand Simon uit Aruba aan de piano en de beroemde Venezolaanse fluitiste Nicaulis Ailley. Zij zullen werk spelen van Zyman - Sonata; Bolling – 'Sentimentale' van Jazz Suite; Bizet/Borne - Carmen variations; Beethoven - Variations on Schöne Minka; Chaminade - Theme Varie (pianosolo); Reinecke - 'Undine' Sonata. Kaarten à 40 gulden bij Mensing's Caminada, Albert Heijn en Bruna. Studenten op vertoon van collegekaart en kinderen 10 gulden.

Curaçao Strijkorkest
Het Curaçao Strijkorkest onder leiding van Eric Gorsira nodigt u allen uit voor een concert op dinsdag 27 november om 20.00 uur in de Fortkerk met werken van Vivaldi, Mozart en Andriessen; solisten zijn Wim Statius Muller, René Bremmers, Eva Weertman, Wilma Thales en Ruth Baracaldo. Volwassenen 40 gulden p.p. en jeugd gratis; kaartjes verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en Bruna.

DANS & THEATER

Luna Yen
La Tentashon zit volop in het Luna Yen-seizoen. Luna Yen is het 'open podium' oftewel de talentenjacht voor jongeren. In de categorieën dans, zang, acteren, rap, breakdance, hiphop, spoken word en stand up comedy mogen 15 jongeren en/of groepen laten zien wat ze kunnen.
Luna Yen Finale, samen met Chris Strick, dj Carlito, & All The Above: maandag 3 december 2012.
Locatie: La Tentashon
Entree: 15 gulden
Voor meer informatie bel Teatro Luna Blou 462-2209 of mail ons op latentashon@gmail.com

Pachi Damon - Trabou di Warda
Een man verlaat zijn huis om naar zijn werk te gaan. Maar achter de rug van zijn vrouw om heeft hij zich ziek gemeld en gaat hij naar zijn minnares. Toevallig belt zijn vrouw naar zijn werk en krijgt te horen dat hij zich ziek gemeld heeft. Een realistische voorstelling over ploegendiensten en vreemdgaan.
Zaterdag 10 november 21.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Teater te den bo Bario/Theater in jouw wijk
Gezien de behoefte in de wijken aan activiteiten voor jongeren waarbij jongeren een positieve bijdrage kunnen leveren aan hun wijk wil Teater te den bo Bario theatercursussen en theatervoorstellingen brengen naar de wijken. Dit wordt gedaan door de jongeren te interesseren in een theaterworkshop waaruit een korte presentatie voortvloeit alsook door een voorstelling te presenteren in het buurtcentrum die gemaakt is door de La Tentashon Performing Art Academy. Een voorstelling die gericht is op jongeren door jongeren voor jongeren. De gedachte hierachter is dat jongeren die betrokken raken bij het theatergebeuren gemotiveerd zullen zijn om verder te gaan met het maken van producties voor de buurt. Hier kunnen de theatermakers van La Tentashon in een later stadium op inspelen. Jongeren die met theater bezig zijn krijgen meer zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid wordt vergroot, de sociale betrokkenheid en waardering voor de omgeving nemen toe en het vandalisme af.
Workshopweek 17 t/m 24 november:
Workshop dans, spel en muziek/zang Buurtcentrum Seru Fortuna
Tijd: 17.00 - 19.00 uur.
Presentatie van The Onplugged Crew
Datum: 24 november
Tijd: 18.00 - 20.00 uur.

FILM

Curaçao IFFR
Curaçao International Film Festival Rotterdam (Curaçao IFFR) organiseert een digitale zwartwit-fotografiewedstrijd voor iedereen op Curaçao: Denk zwartwit en toon die creativiteit met digitale foto's. Stuur deze foto's in voor 31 januari 2013. Voor alle voorwaarden ga naar www.curacaoiffr.com
(zie kader)

Filmhuis Openbare Bibliotheek
In de week van 10 - 17 december staat de film 'Des hommes et des dieux' op het programma.
Plaats: Auditorium, Nationale Bibliotheek, Scharloo.
Tijd: 19.00 uur.

BOEKEN & LITERATUUR

Biografie Pierre Lauffer
Het boek 'Pierre Lauffer. Het bewogen leven van een bevlogen dichter' ligt in de winkel. Biografie van Pierre Lauffer geschreven door Bernadette Heiligers. Het boek gaat over Pierre Lauffer als dichter, schrijver en als mens, waarbij het verhaal wordt ondersteund door fragmenten uit zijn werk.
Uitgeverij In de Knipscheer
ISBN 978-90-6265-814-5

De Tragiek van Bonaire
Onlangs werd De Tragiek van Bonaire van Trix van Bennekom gepresenteerd. Het boek gaat over de moeizame relatie van Nederland met de Antillen. Van Bennekom 'houdt de politiek keihard de spiegel voor, doorbreekt het stilzwijgen en legt open zenuwen bloot'.
De Tragiek van Bonaire gaat in op uiteenlopende onderwerpen zoals 'Speeltuin voor CDA-politici, met een hoofdrol voor Hans Hillen', 'De invasie van Haagse ambtenaren, onder leiding van Henk Kamp', Koloniaal decor voor de moord op Marlies van der Kouwe', de verlammende zwijgcultuur, een idyllisch eiland in een kolkende stroomversnelling.
Uitgeverij Village/VanDorp Educatief
www.vandorp.net / info@vandorp.net
isbn 9789461850478 / 9789461850287

Terug tot Tovar
Vorig weekend vond bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda de presentatie plaats van het boek 'Terug tot Tovar' van Hans Vaders. Terug tot Tovar is verkrijgbaar bij de lokale boekhandels en de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN13: 9789062656974

Woestijnzand
Verhalenbundel van Elodie Heloise. 'Haar verhalen ontroeren, trekken je aan je jas, stemmen tot nadenken. Maar vooral doen ze de lezer sympathie opvatten voor Curaçao', aldus Koos van den Kerkhof in zijn recensie in de Ñapa.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN 978-90-6265-803-9

Vuurwerk in mijn hoofd
Het eerste boek voor kinderen (11 - 12 jaar) van Roland Colastica met de titel Vuurwerk in mijn hoofd (ISBN 978 90 258 5998 5 - 30 gulden) is uitgegeven bij Leopold en op Curaçao te verkrijgen bij Bruna en Mensing's Caminada. Roland Colastica, geboren op Curaçao (1960), was de jongste van negen broers en één zus. Zijn moeder was sopraan in het kerkkoor en zijn vader een gepassioneerd verteller van filosofische verhalen. Roland (Roj) groeide dus op met muziek, zang en 'storytelling'. Hij kwam er al jong achter dat ook hij niet zonder creatieve expressie kon. De bekende kinderboekenschrijver Sjoerd Kuyper begeleidde Roland in het schrijversproces (www.rolandcolastica.com / www.leopold.nl).

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Informatie over Pranic Healing
Pranic Healing is een eenvoudig, krachtig en effectief systeem van contact maken en healing met levensenergie. Uniek in deze methode is dat zieke, negatieve en geblokkeerde energie eerst wordt verwijderd uit de chakra's, energiekanalen en organen, alvorens deze weer op te laden en te harmoniseren, waardoor ons lichaam zichzelf weer kan genezen. Dit systeem is ontwikkeld door Grand Master Choa Kok Sui en is gebaseerd op het principe dat het lichaam in staat is zichzelf te genezen.
Informatieavond: donderdag 15 november 18.00 - 20.00 uur.
Locatie: Stichting Jeugd Sport Centrale (Groot Kwartier om de bocht rechts van de kerk).
De toegang is gratis.
Meer informatie: www.pranichealingcuracao.com, pranichealingcuracao@gmail.com
Contactpersonen: Maria Bakmeijer (tel. 514-3620), Ethel Bynoe (tel. 670-8981), Miriam Petronella (tel. 560-4848).

NIEUW & OPMERKELIJK

Marshe di Pasku
Zoals iedere maand organiseert Gallery Alma Blou in Landhuis Habaai ook deze 2e zaterdag van de maand, op 10 november, haar 'Marshe de Artesania'. De markt is deze keer extra feestelijk in verband met de naderende kerstdagen. Dit houdt in dat u er fraaie, handgemaakte kerstartikelen en originele kerstcadeaus kunt kopen. Curaçao heeft veel creatieve inwoners en Gallery Alma Blou biedt hen graag de mogelijkheid om hun handgemaakte artikelen te verkopen. Op het terras kunt u ook gezellig zitten en genieten van lokale hapjes en lekkere drankjes. Om het geheel extra feestelijk te maken wordt de markt deze keer niet tijdens de ochtenduren gehouden, maar van 17.00 -21.00 uur, zodat u ook kunt genieten van het fraai verlichte landhuis in kerstsfeer.

NOTEERT U ALVAST

Uniting with Music
Een muzikale belevenis voor alle leeftijden. Twee concerten in de Fortkerk: een avond op zaterdag 1 december 2012 om 20.00 uur en een matinee op zondag 2 december 2012 om 16.00 uur. Voor het zesde opeenvolgende jaar presenteert projectkoor Viva la Musica onder leiding van Maril Boerseme koormuziek in de Fortkerk. Deze keer is het thema 'Uniting with music' en brengt Viva la Musica in samenwerking met Eeuwe Zijlstra (orgel), Jair Konter (piano), de kinderkoren Angelitos en Voice Mail en andere muzikanten uit Nederland en Curaçao onder meer bewerkingen van koormuziek van Karl Jenkins en delen uit het Stabat Mater ten gehore aangevuld met andere muziek die in dit thema past.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en bij de leden van projectkoor Viva la Musica. Volwassenen 30 gulden p.p. voor de avond / 25 gulden voor de matinee; jeugd tot 21 jaar 10 gulden p.p. per concert.

Kerstmarkt
Op zaterdag 1 december organiseert Landhuis Bloemhof haar 2e kerstmarkt van 09.00 tot 14.00 uur. Prijzen voor tafels en tenten zijn tussen de 30 en 75 gulden.
Meer informatie: e-mail info@bloemhof.an of bel 737-5775.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

MCKS Pranic Healing Centrum Curacao Organiseert wederom workshops met Vivek Joshi

Informatieavond: don. 15 nov 2012 18.00-20.00 uur Gratis

Basic Pranic Healing workshop: zat. & zon.17+18 nov 09.00 – 18.00 uur (2 dagen) incl. lunch f. 225,--
Advance Pranic Healing workshop: 19 t/m 22 nov 2012 18.00 – 22.00 uur (4 avonden) incl. Snack f. 365,--
Pranic Psycho Therapy workshop: vrij. 23 nov 2012 09.00 – 18.00 uur (1 dag) incl. Lunch f. 365,--
Psychic Self Defence: zat. 24 nov 2012 Va. 09.00 (1 lange dag) incl. Lunch f. 365,--
Achieving Oneness w/t Higher Soul: zon. 25 nov 2012 Va. 09.00 (1 lange dag) incl. Lunch f. 365,--

Plaats: Naast de kerk van Groot kwartier (JCC)

www.pranichealingcuracao.com
pranichealingcuracao@gmail.com
KONTAKT PERSONEN:
MariaBakmeijer tel 599-9-5143620
Ethel Bynoe tel 599-9-6708981
Miriam Petronella tel 599-9-5604848

Loekie Morales:

Stralende en inspirerende auteur

‘Storyana stapt uit de wastobbe en droogt zich af. Om naar de zondagsschool te gaan mag ze haar gele jurk aan. Blij strijkt ze over de kantjes op de zoom. Dit is haar lievelingsjurk. “Storya!” roept oma. “Opschieten meisje, de school begint zo.” In de kelder van de Fortkerk krijgt Storyana met andere kinderen tot elf jaar bijbellessen. Het zijn mooie verhalen, allemaal van heel vroeger. Dat is fijn, je zou er altijd wel meer willen horen. “Oma, vertel me over vroeger, over heel vroeger”, vraagt ze soms. Maar oma heeft niet altijd tijd of zin om verhalen te vertellen. “Mijn verhalendoos is leeg, meisje”, zegt ze dan. Vandaag mag Storyana helemaal alleen naar de zondagsschool. Moeder ligt in het ziekenhuis en oma moet op Storyana’s jongere broertje passen. “Kom, voortmaken, anders kom je te laat,” waarschuwt oma. “Storya, je weet de weg en ook hoe je je moet gedragen. Denk erom, stevig doorlopen. Laat je onderweg door niemand afleiden en geen verhalen verzinnen als je loopt.”
Storyana geeft oma een kus. Oma vindt het leuk als ik haar mijn zelfbedachte verhalen vertel, weet ze. Maar ik ben nog doller op háár verhalen. Vooral als ze over vroeger gaan. Ooit, op een dag schrijf ik ze allemaal op. Dan onthoud ik ze meteen beter.’

Tekst: Marja Berk

Dit is een fragment uit het boek ‘De Magische Bruidstaart’ en waar de verhalendoos van oma leeg is, blijft die van schrijfster Loekie Morales volstromen. ‘De Magische Bruidstaart’ is daar het laatste bewijs van. De auteur introduceerde haar nieuwste, magische kinderboek op 31 oktober jongstleden en het werd een feest. Dit is een fragment uit het boek ‘De Magische Bruidstaart’ en waar de verhalendoos van oma leeg is, blijft die van schrijfster Loekie Morales volstromen. ‘De Magische Bruidstaart’ is daar het laatste bewijs van. De auteur introduceerde haar nieuwste, magische kinderboek op 31 oktober jongstleden en het werd een feest.

Wie is Loekie Morales? Een stralende persoonlijkheid die niet kan stoppen met vertellen en vertellen. “Ik ben op Curaçao geboren als oudste van een groot gezin. Mijn moeder is half Venezolaans, half Curaçaos en is hier geboren. Ik was elf jaar toen zij overleed. Mijn vader is Venezolaan.”

Na een problematische jeugd, vertrok Morales na de middelbare school naar Nederland om te studeren en bleef daar bijna 25 jaar. Lerarenopleiding, geografie, geschiedenis: ze bleef maar doorstomen en gaf onder meer les op havo/vwo-scholen in Tilburg, Eindhoven en Arnhem. Op enig moment stapte ze het onderwijs uit. “Ik was er wel klaar mee en ben milieukunde aan de hts gaan studeren. Met die studie begon ik mijn werk voor de gemeente Loon op Zand.” Nog niet tevreden besloot ze - in combinatie met haar werk - de universiteit af te ronden op het gebied van milieu en geografie en studeerde vervolgens af als milieugeografe aan de Universiteit van Nijmegen. Maar na verloop van tijd verhuist ze toch naar Sint Maarten en woont en werkt daar als programmamanager van ontwikkelingsprojecten bij de overheid.

Zonnesproetjes
Schrijven is voor Loekie Morales een uit de hand gelopen hobby en een middel om haar jeugdervaringen te delen. Ze begon met gedichten schrijven toen ze elf jaar was, maar het schrijversvak kreeg pas echt gestalte met de uitgave van haar boek ‘Zonnesproetjes’. “Eigenlijk begon ik in Nederland pas echt te schrijven, zette mijn herinneringen op papier voor mijn neefjes en nichtjes die daar ook woonden, maar Curaçao niet echt kennen. Het grappige is dat zij mijn verhalen mee naar school namen. Er kwamen veel reacties op en zo is eigenlijk mijn eerste boek ontstaan. Zonnesproetjes, dus.”

Haar verhalen hebben een dubbele achtergrond: zo verwerkt zij haar verleden en geeft zij de jeugd inzicht in hoe het was in vergelijking met hoe het nu is, gelardeerd met een hoop fantasie. “Lezen is zó belangrijk, zeker voor kinderen. En voor kinderen uit het Caribisch gebied is het ook leuk verhalen uit hun eigen omgeving te kunnen lezen. Veel situaties in mijn boeken zijn herkenbaar voor die kinderen”, vervolgt zij haar verhaal. “In februari 2003 heb ik de Beyond Writing Foundation (BWF) opgericht op Sint Maarten. De stichting probeert vooral de jeugd warm te krijgen voor het lezen en schrijven in de breedste betekenis van het woord. Daarnaast komt ‘Story telling,’ een eeuwenoude Caribische traditie van verhalen vertellen, regelmatig terug in onze activiteiten. Avondvertellingen onder de blote sterrenhemel, vaak vergezeld van dans, mimiek en muziek, maar ook voordrachten en expressie van vertellingen zijn hier levende voorbeelden van. Onze voorouders hebben ons dit meegegeven en we willen dit graag doorgeven aan onze toekomstige generaties. Veelzijdig vertellen en veelzijdig schrijven staat hoog in ons vaandel.”

Loeki Morales

Haar boeken worden verspreid op scholen en bibliotheken op Curaçao en de rest van de Beneden- en Bovenwindse eilanden. Dit alles niet zonder hulp van de Amfo en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Zeker de laatste instelling heeft een grote bijdrage geleverd aan al haar boeken.

Morales stamt uit een arm gezin. Haar alleenstaande moeder had de zorg voor zes kinderen. “Ze had wel drie, vier banen per dag, dus we zagen haar weinig. Oma was vaak bij ons thuis. Toen ik net elf was overleed mijn moeder. Als kind zie je dat niet aankomen en mijn tantes en oma vertelden ons ook niets. Dat was toen gewoon zo. Er werd niet met kinderen gesproken, die hoorden gewoon te doen wat er werd gezegd. Punt. Ik heb meegekregen dat een ambulance mijn moeder ophaalde, dus we wisten wel dat er iets aan de hand was. Op een avond, mijn oma was niet thuis, stapte een tante binnen en schreeuwde dat we moesten ophouden met ravotten en spelen. De televisie moest uit en we kregen het bevel witte kleding aan te doen. Tante was nerveus en wij begrepen er helemaal niets van. Achter haar aan liepen we langs het Joodse kerkhof, Pietermaai. Onderweg kwamen we een kennis tegen en die vroeg aan mijn tante hoe het met haar zus was gesteld. Door de reactie van mijn tante kreeg ik een vermoeden dat er iets helemaal mis was en dat het ergste was gebeurd.” Morales raakt geëmotioneerd door deze herinnering. “Maar ik wist het nog steeds niet zeker en ik probeerde moedig te zijn. Ik was tenslotte de oudste van de kinderen en ik had geleerd het goede voorbeeld te geven. Toen we eindelijk bij mijn oma binnenkwamen kreeg ik de harde bevestiging dat mijn moeder was overleden. Er lag op een stoel een plastic zak met de persoonlijke spullen van mijn moeder. Maar zelfs toen werd ons niets verteld. Er werd gewoon niet met kinderen gepraat! Zelfs een afstraffing met een riem werd normaal gevonden, maar dat is het natuurlijk niet! Alles in het kader van: zo gaat het en we hebben het nooit anders gedaan.”

Het is een roerige geschiedenis die haar nog altijd aangrijpt. “Vanuit het feit dat ik me niet kon uiten, alles moest verstoppen en niet mocht huilen zocht ik een uitlaatklep. Dat werd het schrijven. Een tante zorgde voor materiaal en daarin schreef ik mijn gedichtjes op. Ze gingen over mijn verdriet, het waren ook briefjes aan mijn moeder. Ik baal er nog steeds van dat alles door mijn vele verhuizingen verloren is gegaan. Het had op zich al een boek kunnen opleveren. Maar het schrijven aan mijn moeder bracht me tot rust. Eigenlijk doet schrijven dat al. Je vergeet de wereld om je heen en schrijft!”

Eigenlijk is haar eerste boek, Zonnesproetjes, dat werd uitgegeven in 2000, een herinnering aan deze tijd. Het gaat over kinderen met een moeder die hard werkt, nauwelijks thuis is en de oma die voor het gezin zorgt. Ze verhaalt over de streken die ze als deugnieten uithaalden. Na Zonnesproetjes volgt Bloedlijn overzee, een boek voor volwassenen, over de zoektocht naar haar Venezolaanse roots, afgewisseld met verhalen van haar oma. “Eigenlijk is het ook een ode aan mijn oma”, verduidelijkt Morales. Ze heeft de smaak van het schrijven helemaal te pakken en er volgen meer en meer publicaties, waaronder Bonte Boel, Tropisch Nestje en Mina Marina.

Geschiedenis
En dan nu ‘De Magische Bruidstaart’. In bijna elk boek zit een stukje geschiedenis van Morales zelf verweven. Zo ook in haar laatste ‘kindje’. “Ik woonde en speelde vroeger veel in onze buurt en daar stond een gebouw dat bekend stond als de Bruidstaart. Ik heb er mijn fantasie op losgelaten en zo ontstond het verhaal over Storyana, die veel avonturen beleeft zodra zij de deurknop van het gebouw omdraait.”

De presentatie van het boek was volgens Morales ‘hartstikke leuk’. “Het werd een chique bedoening daar in het gebouw van het Nationaal Archief, de bekende Bruidstaart dus. Men had het gebouw prachtig en letterlijk magisch belicht, de catering was helemaal top. Er stond een enorme taart klaar in de vorm van het gebouw de Bruidstaart, zó goed nagemaakt! Zelfs het mooie jurkje dat Storyana in het boek draagt, werd genaaid en gedragen door een nichtje van mij. Erg leuk. Alle schoolbesturen zijn geweest en het boek werd enthousiast ontvangen. Op 12 november wordt het boek ook in de bibliotheek gepresenteerd en de schoolhoofden komen dan om de boeken op de halen. Eigenlijk is het boek ook een ode aan alle monumenten op de wereld en natuurlijk in het bijzonder aan De Bruidstaart. Het gebouw trok me als klein meisje al. Ikzelf was arm en ik dacht dat er rijke mensen woonden.” Alweer een overeenkomst met Storyana uit het verhaal.

Maar het boek laat ook een stuk geschiedenis zien. Van de oorspronkelijke bewoner van Curaçao, de Arowak, naar de Spaanse overheersing, de overwinning van de Nederlanders, de slavernij en de afschaffing daarvan. Het wordt op een speelse, spannende en begrijpelijke wijze in de avonturen van Storyana vertaald. Letterlijk. Want onder de Nederlandse tekst, staat de vertaling in het Papiamentu.

Morales geniet nog na van haar boekpresentatie, niet in het minst door een gedeelte van de taart die is overgebleven en in de keuken staat. Ze zit boordevol plannen en zou het prachtig vinden één van haar boeken in een musical te vertalen. Vooral haar boek Mina Marina zou zich daar uitstekend voor lenen. Ze droomt over verandering voor kinderen. “Er zijn kinderen die in een uitzichtloze situatie zitten. Ik wil het lezen stimuleren en die kinderen ervan doordringen dat je door het opnemen van informatie, verder kunt komen in het leven.” En als Loekie Morales haar steentje aan dat laatste kan bijdragen, is zij een gelukkig mens.

Leesvoer

Bodemloos

Tjeerd en Lizzie van Loon en Mies van Meekeren hebben een sterke familieband. Ze delen een turbulent verleden, maar de tijd heeft daar rust in aangebracht.

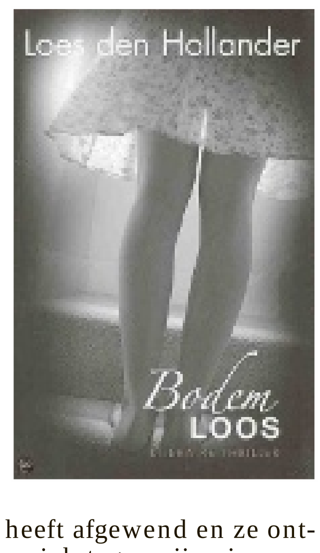

Dat verandert als Hella, hun moeder en zus, een zelfmoordpoging doet die slaagt.

Het verleden komt tevoorschijn in de persoon van wie iedereen zich al jaren geleden definitief heeft afgewend en ze ontdekken dat er iets valt af te rekenen. Ze verzetten zich tegen zijn eisen en bundelen hun krachten.
Maar hij weet wie van hen de zwakke schakel is. Hij weet ook iets niet en daardoor wordt de confrontatie die niet uit kan blijven een angstaanjagende gebeurtenis die niemand had voorzien.

Titel: Bodemloos
Auteur: Loes den Hollander
Uitgever: Karakter Uitgevers BV
ISBN/EAN: 9789045201887

Ars Poëtica

Niets liever dan zee

Niets liever dan zee, regen, licht
in een macaber evenwicht,
een sluimerende storm, vertrouwd
gedonder, wind die zich ontvouwt.
Niets liever dan een hard geraas
van water in een lang relaas,
een zweep van grimmig, schurend zout,
het zwemmen in lucht, ruw en koud.
Geef ons een krachtig, helder teken
van leven. Laat de hemel breken.
Geef ons de zee, het ruige land,
de kille greep van schuimend zand,
tot wij - voor zachter tij bezweken -
verlangen naar een kalme hand.

Michel Krott, uit: Apologie van een nietsnut.
Uitg. Schakel, Utrecht 2007

CARIB publishing

Een nieuw land Curaçao
Sinds 10 oktober 2010 heeft Curaçao een onafhankelijke status binnen het koninkrijk. Deze autonomie betekende in feite dat een geheel nieuw land in bestuurlijke zin gerealiseerd moest worden.

De auteurs van deze bundel hebben het ontwikkelings- en inrichtingsproces van nabij meegemaakt, als ooggetuigen en medewerkers. Ze beschrijven, analyseren en evalueren de procesgang, vóór 10-10-10 en erna.

Een nieuw land Curaçao werpt een unieke blik op de totstandkoming van het nieuwe land en alles wat daarbij komt kijken!

Verkrijgbaar bij de boekhandel, Maritiem Museum of via www.Caribpublishing.com
Kaya Jombi Mensing 27A (Zeelandia)| Tel: 4657777 | Email: Office@Caribpublishing.com

Huntu Kòrsou

Waardevol afval (4)

Mijn zoektocht naar pioniers die de waarde van afval als geen ander zien, brengt mij deze week naar Eugene Maduro van Living Green Furniture. Ik ontmoet hem in zijn werkplaats waar mijn blik gelijk valt op een kast met een 'historische' uitstraling. Aan het hout is te zien dat het een geschiedenis met zich meedraagt die wel een kleine honderd jaar oud is. Ja, een kast met een verhaal.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Meubels, zoals kasten en tafels, dat is wat Maduro in zijn bedrijf vervaardigt, maar geen gewone meubels. Gedreven en enthousiast als hij is begint hij z'n verhaal. "Deze meubels zijn gemaakt van hout uit monumentale panden. Het hout dat tijdens de restauratie op de afvalhoop belandt, gebruik ik als basismateriaal in mijn producten. Ik draag hiermee niet alleen bij aan een beter milieu, maar ook aan respect voor onze cultuur. Want dit hout vertelt het verhaal van het huis en haar bewoners uit het tijdperk waarin onze voorouders hebben geleefd. En wat deel uitmaakt van ons bestaan."

Hoe is dit allemaal begonnen? Maduro: "Mijn vrouw en ik zochten naar meubels voor onze woning. Helaas zonder succes. Op een helder moment bedacht ik dat ik van oude pallets meubels kon maken. En mijn eerste loungebanken waren een feit. De mensen om mij heen vonden dit bijzonder en ik heb toen de eerste tentoonstelling gehouden in mijn tuin. En zo is het balletje gaan rollen." Inmiddels bestaat zijn bedrijf drie jaar en heeft hij de Curaçaose, Nederlandse en Belgische markt veroverd met zijn 'green furniture'. Op Bonaire heeft hij zelfs een tweede bedrijf opgericht.

'Creatief' is Maduro al zijn hele leven lang. "Als klein kind bedacht ik van alles, zoals zelf liedjes componeren en zinnen van achter naar voren uitspreken. Waardoor ik voor mijn omgeving nogal vreemd overkwam. Door anders te durven zijn kon ik ook anders naar dingen kijken en er iets nieuws uithalen." Uiteindelijk heeft deze eigenschap hem gebracht waar hij nu staat met zijn bedrijf.

Dat Maduro nu nog steeds 'anders'en veelzijdig is laat hij zien in de vele en verschillende dingen die hij momenteel doet of heeft gedaan in zijn leven. "Zo was ik de eerste mannelijke kleuterleidster en ben ik tweedegraads leraar Papiaments op Curaçao." Vol trots gaat hij verder: "Ik heb mijn eigen tv-programma gehad en zelfs modellenwerk gedaan. Door mijn nieuwsgierigheid wilde ik van alles leren en weten."

Met zijn meubels wil Maduro de samenleving bewustmaken dat alles een waarde heeft en dit durven in te zien, zodat respectvoller met spullen wordt omgegaan. "Mijn boodschap aan de mensen is: leer je spullen echt waarderen en zie behalve de materiële ook de emotionele waarde ervan". En met deze laatste treffende woorden besluit Maduro het interview.

Zijn uit de hand gelopen hobby waar hij nu zijn business van heeft gemaakt
laat mij zien dat je met iets dat op het eerste gezicht nutteloos lijkt, iets nieuws en waardevols kunt maken. Door er alleen maar 'anders' naar te kijken. Mooie les, die heb ik ieder geval in mijn pocket.

Meer informatie: www.infocuracao.com/livinggreen/

Huntu Kòrsou

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Spotlight op dieren

'Hardnekkige' vlooien (2)

Zoals vorige week beloofd nu wat meer over de mythes die er bestaan omtrent vlooien:

Tekst: Margot Hack

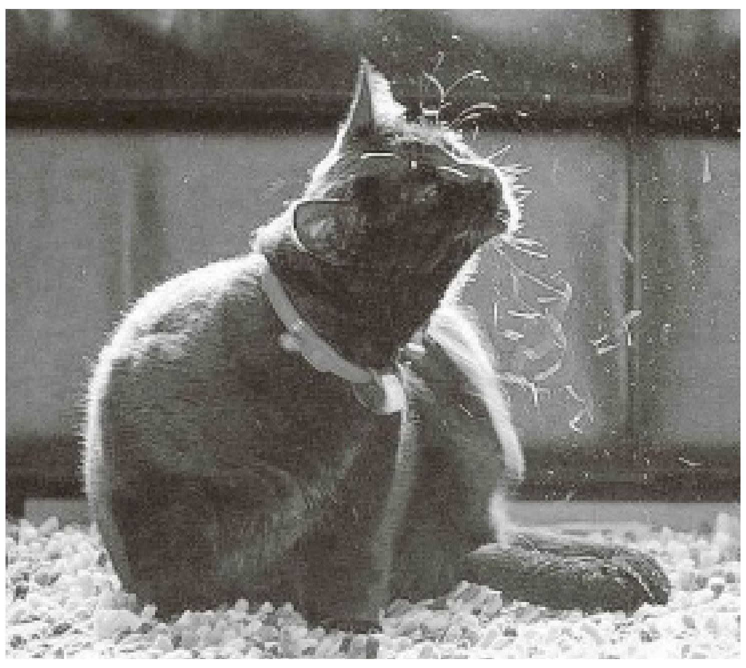

- Mijn huisdier kan geen vlooien hebben, want hij leeft alleen maar binnen.
Vlooien kunnen erg goed overleven binnen en als de temperatuur constant is en hoog genoeg - wat op het eiland het hele jaar het geval is - zullen ze zich ook naar hartenlust voortplanten.

- Mijn huisdier kan geen vlooien hebben want ik ben erg gevoelig voor een vlooienbeet en ik zou het dus meteen merken.
Ondanks het vermogen van een Ctenocephalides felis om te leven van het bloed van een groot aantal verschillende gastheren, heeft de vlo zeker geen voorkeur voor mensenbloed. Hij zal dit alleen consumeren in uiterste nood om te overleven. Een net geboren vlo zal hongerig zijn en misschien een bloedmaaltijd tot zich nemen van het eerste warme lichaam dat hij tegenkomt. Ook een vlo die net van een lichaam gevallen is zal wanhopig op zoek gaan naar een nieuw lichaam en genoegen nemen met iemand die net langskomt, maar over het algemeen zal de vlo mensenbloed als laatste keus beschouwen en mensen zullen dus alleen gebeten worden wanneer er extreem veel vlooien aanwezig zijn.

- Wij hebben geen vlooien want we hebben een tegelvloer of houten vloer.
In geval van een houten vloer zullen ze hun eieren in de naden tussen de planken leggen en in geval van een tegelvloer zullen ze de kieren opzoeken tussen vloer en plint en evengoed een plek vinden om zich te ontwikkelen.

- Mijn huisdier kan geen vlooien hebben want dan zou ik ze zien.
U kunt er niet vanuit gaan dat u altijd de vlooien zult zien, want een hoop dieren krabben en likken zichzelf sowieso weleens en dit kan ook door andere huidproblemen veroorzaakt worden.

Vlooien passen zich gemakkelijk aan en hun levenscyclus is altijd actief: eieren leggen, larven ontwikkelen zich en worden poppen en deze zullen vervolgens weer uitkomen. De omgevingstemperatuur bepaalt hoe snel deze cyclus zich ontwikkelt. In een warm klimaat, zoals op Curaçao, is het aantal het hele jaar hoog. In andere landen waar er een duidelijke wintertijd is, zullen de aantallen in de winter lager liggen en is het verstandig om juist in die tijd te proberen om de populatie uit te roeien.

De moraal van het verhaal is dat je vlooien nooit moet onderschatten en moet proberen de populatie aan te pakken wanneer er nog maar weinig zijn. En pak die dan grondig aan!

Curaçao Animal Rights Foundation
Als u tijdelijk een hond wilt opvangen...
www.carf.an

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg,
Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Afdruk; 6. Canadese provincie; 12. Indonesisch eiland; 14. persoonlijk vnw. (Fr.); 15. persoonlijk vnw.; 17. overdreven; 18. vruchtje; 20. voegwoord; 21. oude lengtemaat; 22. bijbelse figuur; 24. pen tegen loswerken; 25. ik (Lat.); 26. boom; 28. Turkse titel; 29. aanwijzend vnw.; 31. van gelijke waarde; 35. Indonesisch gerecht; 37. persoon die in dezelfde periode leeft; 38. gebarenspeler; 40. klip; 43. Iers Republikeins Leger; 45. Duits persbureau; 47. beroep; 48. hemellichaam; 50. soort vogel; 51. een zekere; 53. uitroep; 54. voorzetsel; 55. traag persoon; 56. bijwoord; 58. bijbelse stad; 59. deel van een kledingstuk; 61. tobbe; 63. sleepboot; 64. dessertwijn.

VERTICAAL: 1. Bijtend; 2. getijde; 3. schaakterm; 4. gepeupel; 5. vogelproduct; 7. Frans lidwoord; 8. haarkleur; 9. getal; 10. muzieknoot; 11. gehalte; 13. zeer laag aankoopbedrag; 16. vluchtig; 18. deel van de visvangst voor de bemanning; 19. plaats in de Ardennen; 21. landbouwwerktuig; 23. Europeaan; 25. Griekse letter; 27. inhoudsmaat; 30. inleiding; 32. sprookjesfiguur; 33. groet; 34. bergpas; 36. filmdecor; 38. componist; 39. zoogster; 41. in orde; 42. gebergte (Sp.); 44. buisje met injectievloeistof; 45. duinvallei; 46. grote bijl; 47. tint; 49. uitroep van spijt; 52. thans; 54. vrouwelijk dier; 57. vlasbundel; 59. persoonlijk vnw.; 60. persoonlijk vnw.; 61. bazige vrouw; 62. vader.

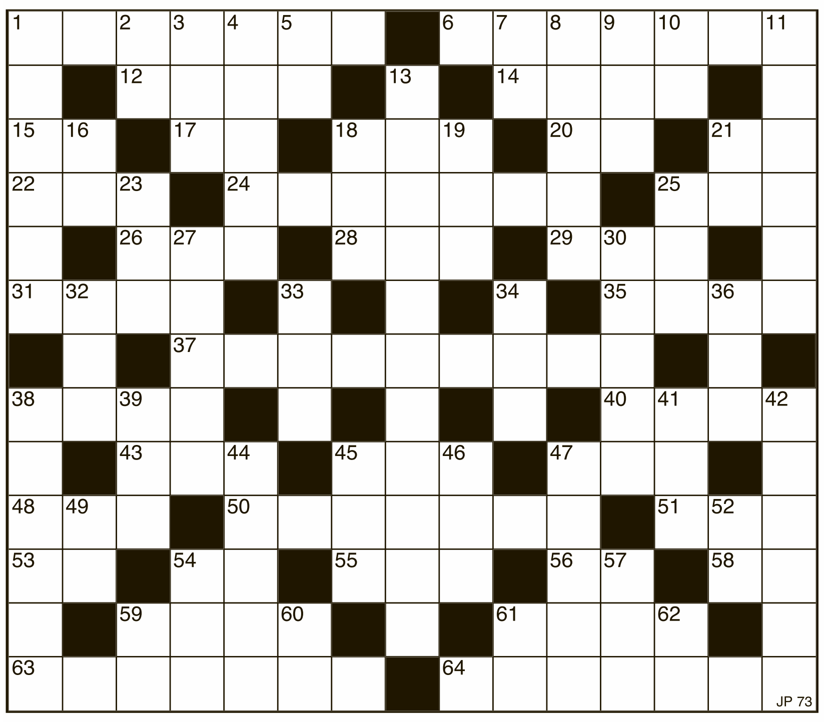

JP 73

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Ginette V. Paula
Alto Vista 67
Aruba

H.M.C. Sweeb
Seru loraweg 87A
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

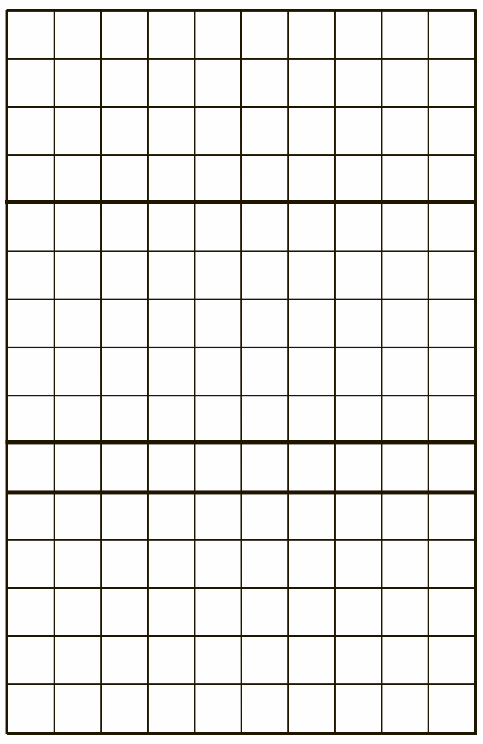

1. Boerenplaats, aanvankelijk, verzoekschrift;
2. toespraak, scheepsexploitant, liever;
3. luizenei, carbolineren, plechtige inkomst;
4. deel v.e. geweer, vreemde taal, gulzigaard;
5. uniek, voordeel, niet veel;
6. slot, loofboom, door water omgeven land;
7. deel v.d. hals, voetgewricht, hondenverblijf;
8. maaltand, wintersport, bekende;
9. voertuig, gedeeltelijk, op een andere plaats;
10. hijswerktuig, heester, mededingster.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

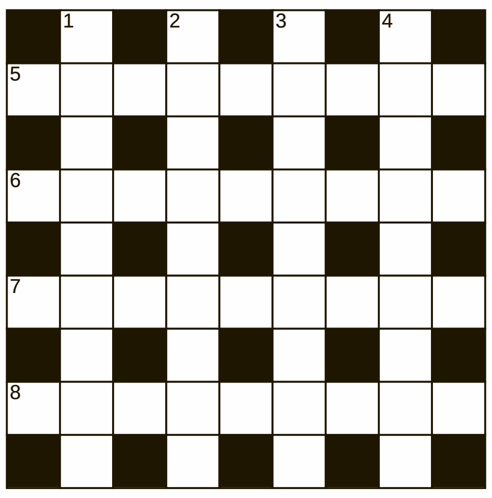

HORIZONTAAL:
5. Die vis is onder de maat (7);
Bouwwerken van een dichter (8);
6. Hij voelt niets voor de politie in de familie (3);
De kosten van het water worden verhoogd (8);
7. Met zijden en bezwaren (6);
Hier eet zij voornaam (7);
8. Dieren die plezier hebben (6);
De strekking van een pooier zonder geld (6)

VERTICAAL:
1. Ouderwetse kwaadheid is van gewicht (4);
Bronstig van de honger (8);
2. Zonder fatsoen niet aangetrokken (8);
Gerecht om vader te stoppen (5);
3. Verwant aan een smeerbus (6);
Planten het met vermogen (6);
4. Bij gebrek hieraan wordt men niet gestraft (5);
Geen domme voorgevel (7)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

E	H	C	S	I	L	O	B	M	Y	S	R	L
J	R	D	I	E	H	D	E	O	G	E	A	N
S	S	U	L	A	T	S	P	O	T	A	IJ	G
E	A	C	E	N	S	O	R	N	E	L	N	N
M	L	R	H	T	K	O	E	R	R	I	E	L
R	S	O	O	A	I	P	A	E	R	L	N	E
E	P	M	K	N	N	D	B	U	E	K	E	T
E	O	U	B	I	E	D	E	P	O	N	S	S
H	R	H	A	N	R	K	P	P	E	O	S	E
C	K	A	E	E	F	A	E	A	X	L	U	U
S	L	G	T	A	N	N	E	I	A	E	T	D
V	E	A	R	E	E	M	K	I	Z	L	N	N
R	R	E	O	I	A	D	O	C	Z	R	I	O
K	E	M	Z	N	M	L	A	W	K	E	E	F
K	E	M	N	M	O	G	W	U	A	K	O	V
L	O	A	A	J	U	L	E	L	L	A	H	P

Afkeuring
Annam
Areaal
Berlÿn
Censor
Coda
Expediteur
Fonduestel
Goedheid
Halleluja
Humor
Intussen
Kauwgom
Keer
Krater
Kropsla
Kwalm
Lemoenappelen
Lonk
Omzien
Opstal
Penter
Poezie
Regen
Schandpaal
Scheermesje
Symbolisch
Verzieken
Vlaai

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

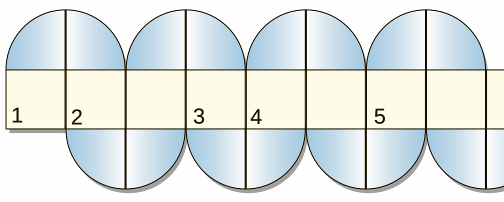

1. Jeruzalem; 2. onzelfstandig navolger; 3. gaffel; 4. daad van onderdanigheid; 5. bezorgen.

© Puzzelland/121110

SUDOKU

			2			9	6	4
			5	6				2
	1	2			7			
4			8	1	6	3		
		3		7				9
			3		2		7	
8					9			
3		9				6	4	
	5		7					8

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	2	7	4	6	9	1	8	5
6	8	1	2	7	5	4	3	9
5	9	4	8	1	3	2	7	6
2	7	8	3	9	1	5	6	4
4	1	3	5	8	6	9	2	7
9	6	5	7	2	4	3	1	8
7	4	2	1	5	8	6	9	3
1	3	6	9	4	7	8	5	2
8	5	9	6	3	2	7	4	1

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Omber; 5. beo; 8. miami; 13. pols; 14. allez; 16. klad; 17. oma; 18. brij; 19. rijf; 21. koe; 22. blok; 25. leda; 27. plan; 28. mud; 30. zilt; 32. aram; 33. kebab; 35. kiev; 37. ia; 38. pion; 39. nauw; 40. me; 41. raar; 43. paris; 45. ijker; 47. greb; 49. mug; 50. slat; 52. tien; 54. nasa; 56. apo; 58. kee; 60. zijn; 61. ree; 63. puin; 65. bruid; 67. adem; 68. essay; 69. fit; 70. grens. VERTICAAL: 1. Opoe; 2. mom; 3. blabla; 4. es; 5. blij; 6. el; 7. oer; 9. ik; 10. alkali; 11. mao; 12. idem; 14. ark; 15. zijl; 18. bon; 20. fez; 23. lamprei; 24. pub; 26. dikwijls; 27. praag; 28. menam; 29. danig; 31. temet; 32. air; 33. kop; 34. bas; 36. ver; 42. artois; 44. rui; 46. kaarde; 48. bek; 50. san; 51. cape; 53. neb; 54. nijd; 55. eems; 57. pus; 59. erf; 60. zit; 62. een; 64. na; 66. ui; 67. ar. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Blafferrij; 6. smaakwerk; 7. adalgrond; 8. krasloten. Verticaal: 1. Alsmederij; 2. afwaslijst; 3. zetwerkos; 4. ereronder. Anagram: 1. pint-inept-Pincet; 2. stal-salet-Asbelt; 3. sier-gries-Smerig; 4. lias-asiel-Slapie; 5. koel-oksel-Eslook; 6. rest-etser-Rekest; 7. teil-latei-Detail; 8. aren-anjer-Oranje; 9. torn-toren-Orient; 10. reis-risee-Sirene. Eindoplossing: PASSERDOOS Woordzoeker: Opponent Puzzelslang: 1. Duro; 2. opkoper; 3. raab; 4. bewoner; 5. ratelen. Het sleutelwoord luidde: DOORBOREN

Voedzaam en snel

Net zoals wij nooit genoeg recepten voor groentevariaties hebben, hebben we ook nooit genoeg variaties voor soepen. Soepen hoeven niet altijd dierlijke ingrediënten te hebben: vlees, vis of kip met groente en aardappelen, volgens de krioyo-wijze. U kunt ook eenvoudige soepen maken die weinig ingrediënten behoeven.

Tekst: Miriam de Windt

Soepen zijn voedzaam gezien het feit dat de meeste voedingsstoffen van de ingrediënten behouden blijven. Bijzonder geschikt om het voedingsstoffen-aanbod op te krikken bij kinderen, indien u de soep pureert. U krijgt groente erin bij uw kinderen zonder dat ze dit weten. U kunt bijvoorbeeld soep maken van de ingrediënten die zij lekker vinden.

Voedingswaarde

Zie tabel. De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Groene bananensoep is gezien de analyse rijk aan koolhydraten, ijzer en vitamine C. Het natriumgehalte is erg hoog, door de bouillon die gebruikt wordt om deze soep te maken. Indien u minder zout wenst, kunt u gemakkelijk minder bouillontabletten gebruiken. Verrassend is de hoeveelheid vitamine C, die voornamelijk afkomstig is van de bakbananen in dit recept. Wie had nu ooit gedacht dat bakbanaan zo rijk is aan vitamine C?

Deze soep is een maaltijdsoep, bijna vegetarisch ware het niet voor de kippenbouillon. Door de kippenbouillon te vervangen door natuurlijke groentebouillon, wordt dit geheel vegetarisch. Zelfs veganistisch. Het bevat dan niets dierlijks. De dag waarop u deze soep eet, krijgt u heel weinig vetten, verzadigde vetten en geen dierlijke eiwitten binnen. Een groot pluspunt. Een vegetarische/veganistische dag, broodnodig om de hoeveelheid dierlijke eiwitten en vetten te minderen. Een goede gewoonte om elke week te doen: vlees 1 maal per week laten staan.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Soorten soep

Zelfgemaakte soep
Vrijwel alle soorten ingrediënten kunnen verwerkt worden tot soep, zodat u allerlei soepen kunt maken die beantwoorden aan de voedingsbehoeften van u en uw gezin. Soepen zijn lichtverteerbaar. Behalve peulvruchtensoepen. Door de peulvruchten zijn deze zwaar verteerbaar. Uitstekende maagvullers, maar ook gasvormers bij uitstek. Indien u snel last krijgt van gasvorming, is een peulvruchtensoep niet echt voor u weggelegd.
Het is ten zeerste aan te raden om zelf verse bouillon te maken door vlees, botten, kraakbeen of groenten in water te trekken met verse kruiden en specerijen. Door het langdurige trage kookproces worden de smaken geconcentreerd. Visbouillon kunt u maken van vrijwel elke schoongemaakte vis. Dit ruikt aanvankelijk nogal sterk en wordt bitter als de bouillon te lang kookt. Meestal is 20 minuten voldoende. Als u vleesbouillon laat afkoelen voordat u er ingrediënten aan toevoegt om er soep van te maken, kunt u er het vet dat komt bovendrijven gemakkelijk afscheppen. Als u kippenbouillon laat afkoelen vormt zich een dikke gelei. Niets is gezonder dan zelfgemaakte bouillon als basis.

Kant-en-klare soepen

Uit een pak
Sommige supermarkten verkopen kant-en-klare soep in kartonnen pakken. Na zelfgemaakte soep is dit de beste keuze, omdat bij de bereiding verse ingrediënten worden gebruikt die hun voedingswaarde grotendeels behouden. Dit hangt samen met de bereidingswijze. Deze soort soepen wordt gepasteuriseerd en minder sterk verhit dan soep in blik. Er bestaat ook diepvriessoep. De verse soep wordt in plastic dozen ingevroren. En u kunt er nog altijd verse ingrediënten aan toevoegen.

In blik
Soep in blik wordt gesteriliseerd, zodat het niet nodig is er conserveermiddelen aan toe te voegen. Steriliseren betekent langdurig verhitten. Soepen in blik die groenten bevatten zullen vrijwel alle vitamine C verloren hebben. De meeste soepen in blik zijn bovendien ook erg zout (op het etiket is het zoutgehalte aangegeven).

In poedervorm
Soep in poedervorm bevat meestal minder voedingsstoffen en meer additieven dan soep in pak of de soep die u zelf maakt. Afgezien van de gedroogde voedingsmiddelen bevatten ze zout, een bindmiddel, kleur- en smaakstoffen. Soep in poedervorm bevat minder vitaminen dan andere soorten soep, omdat tijdens het droogproces de meeste vitaminen verloren gaan. Omdat in veel poedersoepen en bouillonblokjes, bindmiddelen op basis van tarwe worden gebruikt, zijn ze niet geschikt voor mensen die allergisch zijn voor gluten. Controleer altijd de informatie op de verpakking zodat u niet voor verrassingen komt te staan.

Een groot risico bij het gebruik van kant-en-klare soepen is het MSG dat ze ongetwijfeld bevatten. MSG staat voor mono-sodium glutamaat, een smaakversterker met zeer veel bijwerkingen, slecht voor uw gezondheid. Soepen zijn snel gemaakt als u kiest voor weinig ingrediënten en geen vleessoorten die lang moeten koken om zacht te worden.

Soep en gewrichtsklachten
Mensen die last hebben van jicht kunnen het beste een soep kiezen op basis van groentebouillon. Vleesbouillon bevat namelijk veel purinen, die de concentratie urinezuur in het lichaam verhogen en urinezuurkristallen zijn verantwoordelijk voor de gewrichtspijn van jicht.

Tot slot:
Pompoensoep, broccolisoep, broccoliwortelsoep, tomatensoep, bouillabaise, erwtensoep, heerlijke minestronesoep met geraspte kaas... zijn maar een paar soorten soepen die in een handomdraai kunnen worden gemaakt.

Voedzaam + snel = handig!

Voedingswaardetabel

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	181/7602	9%
Eiwitten	2g	2%
Vetten	3g	1%
Verzadigde vetten	1g	3%
Cholesterol	0	0
Koolhydraten	35g	14%
Voedingsvezels	2g	7%
Natrium	1344mg	67%
Kalk	61mg	9%
IJzer	2.9mg	19%
Vitamine A	93mcg	10%
Vitamine B1	0.1mg	10%
Vitamine B2	0.1mg	8%
Vitamine C	30mg	43%

Kook mee met May

Groene bananensoep

Soep voor 6 à 8 personen.

Ingredienten:
2 groene bakbananen
1/4 cup limoensap
8 cup kippenbouillon
1 prei witte deel, fijn gesneden
2 stengels bleekselderij
1 zucchini, in plakjes gesneden
1 lente-ui, fijn gesneden
1 promèntè of een deel ervan, pitten verwijderd, heel fijn gesneden
2 theelepels olijfolie
zout en vers gemalen zwarte peper naar smaak
1 Knorr-kippenbouillonblokje

Bereidingswijze:
De bakbananen schillen en in stukken snijden (2 1/2 cm).
De stukjes banaan besprenkelen met limoensap.
De bouillon aan de kook brengen, bananen toevoegen.
Vuur temperen, met de deksel op de pan, 30 minuten zachtjes koken tot de bananen gaar zijn.
Intussen de groenten in de 2 eetlepels olie fruiten. Niet té gaar laten worden.
Bananen uit de bouillon nemen.
Pureren in de keukenmachine met een deel van de bouillon.
Groenten pureren.
Alles bij de bouillon voegen. Bouillonblokje, zout en peper toevoegen.
Soep even door laten koken.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Ruffino Orvieto Classico Bianco

Druivensoort: Procanico en Grechetto
Streek: Toscane, Italië
Kleur: Licht strogeel
Geur: Groene olijven
Smaak: Fris met amandelbittertje

Deze Orvieto is een echte klassieker van het wijnhuis Ruffino. Dit dateert vanaf 1877 toen de broers Ilario en Leopoldo Ruffino samen een wijnbedrijf begonnen. Zij bouwden 40 jaar lang aan de stevige basis van 'The Tuscan Estates of Ruffino'.

In eerste instantie was het de constante en weergaloze kwaliteit van deze wijn die zorgde voor de wereldwijde faam. Deze Orvieto Classico is een knisperend droge, lichte witte wijn, heeft een lichte strogele kleur en een fris, delicaat aroma, waarin hints van wilde bloemen en klaver zich vermengen met smaken van groene appels en bleekselderij. Het is een frisse, harmonieuze wijn met een krachtige body en een afdronk die perfect in balans is.

Lekker bij de bananensoep met bleekselderij, prei en zucchini.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Tussen kunst en kitsch

In deze bijdrage wilde ik eens dieper ingaan op de combo's van druivenvarianten.

Tekst: Erik van Kampen

Voor mij is het altijd erg moeilijk om mij over bepaalde gedachtes heen te zetten, want ik ben opgegroeid met Franse wijnen en in Frankrijk zullen ze nooit 'vreemd' blenden zoals u weet.

Bourgogne? Pinot Noir in rood en Chardonnay in wit. Beaujolais? Hoofdzakelijk rode wijnen gemaakt van Gamay. Elzas? Over het algemeen monocépagewijnen van Riesling, Gewürztraminer, Sylvaner, Pinot Gris, Pinot Blanc of Pinot Noir.

In de Loire en de Bordeaux wordt er al wat meer geassembleerd, maar het blijft toch nog allemaal braafjes en meestal is er een duidelijke hoofddruif. In de zuidelijke Côtes-du-Rhône komt er al wat meer variatie in het spel. Het meest experimenteel zijn ze waarschijnlijk in de Languedoc en in de Roussillon, maar buiten de lijntjes kleuren betekent in Frankrijk vaak de verbanning naar het Vins de Pays-segment.

De andere Europese wijnlanden staan ook niet meteen te trappelen met gewaagde blends. Duitsland? Riesling is ongenaakbaar als koningin van de witte druiven. Italië? Ooit al eens gehoord van een blend van Sangiovese en Nebbiolo? Alleen in de Maremma durven ze ver te gaan om Merlot, Cabernet S, Syrah en Sangiovese in één enkele cuvée samen te gieten. Spanje? Al iets avontuurlijker. Ik ontdekte ooit een blend van Gewürztraminer en Chardonnay in de Penedès. In rood wordt wel geblend, maar gaat men toch niet veel verder dan de lokale druiven te verbinden met internationale druiven. Portugal is een geval apart. Niet omwille van het experimentele van de blends, maar wel omdat er zoveel inheemse druiven bestaan die vaak in origineel zittende samenstellingen op de fles komen.

Maar, als we het over echte experimenten willen hebben dan moeten we toch de Nieuwe Wereld in. En dan naar de Amerikaanse wijnen in het bijzonder. Je mag van de Verenigde Staten denken wat je wilt maar het assortiment is heus wel wat breder dan dat van de Napa/Sonoma-valleien alleen, waar veel van de aandacht naar uit gaat.

Voor de VS geldt echter wel een waarschuwing: zodra 75 procent van de samenstelling bestaat uit één bepaalde druivensoort dan mag de producent meteen die variant als type op de fles zetten. Zo kan een Syrah uit pakweg Santa Barbara eigenlijk bestaan uit 75 procent Syrah, 15 procent Grenache en 10 procent Mourvèdre. Gemakshalve zou je dit een blend kunnen noemen uit de zuidelijke Côtes-du-Rhône van een producent die veel te veel Syrah aangeplant heeft terwijl het etiket van de fles je een noordelijke Rhône doet vermoeden.

Een voorbeeld van een echt originele blend? Ik kreeg onlangs een fles cadeau van Château Ste Michelle uit Washington State. Toen ik achter op het etiket keek zag ik tot mijn verbazing: Syrah (56 procent), Grenache, Mourvèdre, Cinsault, Touriga Nacional, Cabernet Sauvignon, Petit Verdot, Pinot Noir en Viognier daarop staan als gebruikte druivenrassen. De insteek van de wijn? Op Château Ste Michelle worden behoorlijk wat variëteiten geteeld en na de selectie van de plots om de meeste cuvées mee samen te stellen, blijven er druiven achter zonder bestemming, vondelingen als het ware. In plaats van deze weg te blenden in basiscuvées besloot de producent een soort eigenzinnige Châteauneuf-du-Pape-wijn te creëren.

Voor mij was het in ieder geval een soort verkeerd uitgevoerde goocheltruc in mijn glas en ik was er na 1 glas helemaal klaar mee. Ik noem dit een echte kitschwijn, maar hield mijn gedachten maar wijselijk voor me. Mijn vrienden dronken de wijn namelijk helemaal op, waarschijnlijk maakt het hen niets uit.

Maar voor de echte 'crazy' blends moet je toch wel oversteken naar Zuid-Amerika. Zo ontdekte ik een paar weken terug een wijn uit Argentinië. De wijn heette Amalaya een blend van Torrontès en Riesling. Erg gewaagd, want Torrontès is een zeer aromatische druif te vergelijken met Gewürztraminer of Muscat en laat zich niet zomaar vermengen met een mineralige druif zoals de Riesling. Toch stelt deze democratische instapwijn niet teleur. Het vaak te wulpse karakter van de Torrontès wordt mooi in toom gehouden door de toevoeging van de Riesling die de wijn evenwichtiger maakt. Amalaya betekent 'hoop op een mirakel' in de lokale taal en misschien is dit inderdaad wat de makers hebben weten te bewerkstelligen.

Wat denkt u eigenlijk van dergelijke extreme blends? Een verrijking van de wijnwereld of een te fel doorgedreven poging om een aandeel te vinden in de competitieve wijnmarkt van vandaag?

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business

10 november 2012

Small Business Week:

'Wie het kleine niet eert'

Een klein bedrijf op Aruba is Cup Cakes & Berries dat vorig week opende zeker. Roseanne Pereira (23) staat namelijk in een roze cupcake met amper beenruimte. Maar hoe klein ook, het valt enorm op in winkelcentrum Paseo Herencia gelegen in Palm Beach, het kloppende toeristische hart waar elke dag om de gunst van de vakantieganger wordt gestreden.

Tekst: Sharina Henriquez

Anderhalf jaar geleden begon het idee - ontstaan uit de wens van Pereira die als kind al twee dingen wilde: taart bakken en een eigen zaak - concreet vorm te krijgen. Samen met haar vriend Mikeward Lampe (24) begon ze informatie te verzamelen, te experimenteren met smaken en met voornamelijk geld geleend van de familie kon er geïnvesteerd worden. De kosten waren niet zo heel hoog, vertelt de jonge ondernemer. De roze cupcake-kiosk maakten ze bijvoorbeeld zelf. Het winkelcentrum vond hun idee innovatief en wilde het wel proberen. Iedere dag bakken ze de cupcakes vers en verkopen deze vervolgens in de late middag- en avonduren, als de toeristen na de hele dag op het strand, op stap gaan. "En de taartjes blijven zo ook goed", verklaart Pereira de korte openingstijden.

Het concept is simpel, maar blijkt ook degelijk in elkaar te zitten. Pereira vertelt dat ze volgens een strak schema werken. "Op papier staat precies wat we elke dag moeten doen." Ze gaat namelijk ook nog naar de universiteit, want ze wil graag een bachelor in Hospitality en Management halen. Het concept is verder ook flexibel. Zo vertelt Pereira over de plannen voor kerst - de taartjes worden speciaal op dit seizoen afgestemd - waarbij vooral aan de lokale bewoners is gedacht. "Kijk, de kerstboom hebben we al." En ze laat een mini-kerstboom zien, met als ballen vanzelfsprekend cupcakes. Diversificatie is er ook in de vorm van (niet-eetbare) sieraden en andere accessoires met cupcake-hangers, tentoongesteld in een vitrine die net op de toonbank past. En natuurlijk is dus de kiosk zelf al een grote plus, zeker voor publiciteit die zich gratis en voor niets verspreidt, en vast ook de wereld overgaat. "Toeristen maken veel foto's en kinderen willen ons de hele tijd knuffelen", lacht Pereira die door haar vriendelijkheid en uitstraling zo maar een karakter zou kunnen zijn in de animatiewereld van Strawberry Shortcake.

Wereldrecord

Beide jonge ondernemers zouden als praktijkvoorbeeld ook niet misstaan op de Small Business Week Aruba die volgende week (12 - 16 november) een tweede editie kent. De vorige was een succes met honderden deelnemers onder wie ook de cupcake-eigenaren, toen nog in de dop.

Het Arubaanse kabinet, en in het bijzonder de minister van Economische Zaken Michelle Winklaar (AVP), wil al vanaf zijn aantreden het kleine ondernemerschap bevorderen. De Small Business Week is een van die initiatieven. Je vraagt je wel af waarom kleine bedrijven een stimulans nodig hebben, gezien de cijfers die minister Winklaar vorig jaar op dit evenement presenteerde: 94 procent van alle bedrijven op Aruba valt onder het mkb (midden- en kleinbedrijf) waarvan bijna 90 procent ook echt kleinbedrijf is. Ze zijn verantwoordelijk voor 60 tot 70 procent van het bruto binnenlands product (bnp) ofwel wat er op Aruba wordt verdiend. En dan wereldwijd: Aruba staat op de vijftiende positie van het aantal geregistreerde bedrijven per capita. Daarbij moet wel de opmerking worden gemaakt dat er nog wat opgeschoond mag worden in het handelsregister. Maar toch een indrukwekkend cijfer, evenals dat Aruba vorig jaar ook het wereldrecord hoogste aantal kappers per hoofd van de bevolking had.

De topvijf van de bedrijven werd ingenomen door bouwbedrijven (626), detailhandel (handel en kleding vooral, 259), restaurants (225), take out restaurants (193) en kappers (188). De conclusie vorig jaar van de minister was dan ook dat deze bedrijfstakken de afgelopen jaren 'goed' hebben gepresteerd. "Je kan niet zeggen dat er teveel zijn, maar misschien wel dat ze oververtegenwoordigd zijn. Ze blijven groeien, maar er is weinig diversificatie." De vraag is volgens haar dan ook, waarom veel ondernemers voor deze sectoren kiezen. "Het kan het aanbod zijn. Veel mensen willen hun haar knippen en we houden van eten. Maar zijn er nog meer oorzaken?"

Een van de punten, en ook een van de redenen voor de Small Business Week, is verder waarom al die kleine bedrijven vooral klein blijven. Het stimuleren van een doorgroei om op zijn minst een midden- dan wel een grootbedrijf te worden, is ook een prioriteit van de overheid. Iets waar ondernemer Pereira ook van droomt: het verder aanslaan van het cupcake-concept. Economische Zaken heeft zich de afgelopen jaren vooral gefocust op vermindering van papieren rompslomp en hoge leges om een bedrijf op te starten. Met de introductie van een tijdelijke investeringsaftrek en verlagingen van bepaalde importheffingen probeert de overheid ook op die manier ondernemers te stimuleren tot uitbreiding dan wel te investeren in andere, innovatieve producten.

Doodzondes

Toch is er nog altijd een belangrijke hindernis waarom kleine ondernemers in het Arubaanse bedrijvenklimaat 'klein' blijven. En die komt door grote spelers, die de markt onderling verdelen en zo groei door een gezonde concurrentie voorkomen. Een van 'hun' manieren is bijvoorbeeld het maken van prijsafspraken. Dit valt echter moeilijk te bewijzen, vandaar dat minister Winklaar desgevraagd niet verder wil gaan dan dat 'we diverse activiteiten kennen die tegen vrije marktwerking ingaan. "Het kunnen prijsafspraken zijn, maar we hebben er geen lijst van, dat is moeilijk." De voorzitter van de Kamer van Koophandel (KvK) Jamal Khan is er stellig over: "Er worden prijsafspraken gemaakt en dit is een groot probleem op Aruba." Maar ook hij zegt dat het bewijzen moeilijk is, ook al heeft hij er zelf als ondernemer ervaringen mee. "De prijsafspraken staan niet zwart op wit. Soms bij grote, internationale bedrijven is het wel gemakkelijker te bewijzen, omdat er veel via e-mail wordt uitgewisseld. Zo zijn KLM, Martinair en banken ook gepakt. De directeuren zitten overzee en kunnen niet even naar een ski-oord gaan om wat te drinken en dan af te spreken. Op Aruba kan je wel even een middag naar het strand of 's avonds aan de borreltafel afspraken maken. Dat gebeurt ook en openlijk. Het is hier ook niet strafbaar. Er zijn op Aruba grote ondernemers die in Amerika hiervoor linea recta naar de gevangenis zouden gaan. Handel met voorkennis en kartelafspraken zijn doodzondes in Amerika, de straf is daar heel radicaal."

Een groot probleem hierbij, legt de Kamervoorzitter uit, is dat de gemiddelde ondernemer op Aruba niet aan kostprijscalculatie doet. "Die begint dus een bedrijf zo van, omdat Pietje 3 florin vraagt, ga ik 2,90 vragen. Die ondernemer heeft dus geen clue waarom Pietje 3 florin vraagt en denkt: misschien verdient hij er een fortuin mee, ik wil dat ook." Het is echter normaal, zegt Khan, om in bedrijfsplannen uit te gaan van een rendement (op jaarbasis) op het eigen vermogen dat een ondernemer heeft ingelegd, om zo te kijken waar je met je bedrijf naartoe wilt. "Op basis daarvan ga je investeren, bekijk je de marktpenetratie, ga je de markt veroveren. Ik kan zes tot zeven basisproducten in de supermarkt aanwijzen die ik zeker voor de helft van de prijs kan doen." Maar omdat veel ondernemers vlak onder elkaars prijs gaan zitten en geen eigen kostprijs berekenen, breekt volgens hem niemand echt door in de markt en blijven dus de 'zittenblijvers'. "Aruba heeft een redelijke oligarchie wat betreft een aantal zaken en dat is heel triest. Zo geven in de containertransportsector de bedrijven een prijs en dan vraag ik mezelf af: waarom deze prijs? Ik reken dan voor en zie dat dit nergens op slaat. Pietje blijkt dan te rijden voor een prijs waar Jantje het voor 5 florin minder doet. Terwijl Pietje in een hagelnieuwe truck rijdt en Jantje in een totaal afgeschreven truck uit Amerika. Ik bedoel, die kostprijsverhoudingen kunnen nooit hetzelfde zijn."

Gelijke kansen

Khan is tevreden met de huidige minister van Economische Zaken. Ze is volgens de Kamervoorzitter niet van het 'snelle scoren' maar bezig met het leggen van fundamenten zodat er een goed, economisch systeem komt. Zoals de introductie van een consumentenbeschermingswet, een geschillencommissie én een mededingingswet. Deze laatste moet er dus voor zorgen dat Aruba een gezonde concurrerende markt krijgt. Zonder dat dus de grote spelers de kleine ondernemers uit de markt drukken. Een level playing field noemen de minister als de KvK-voorzitter dat, een speeltuin met gelijke kansen. "Het is daarbij niet de bedoeling om bij de ene ondernemer wat weg te halen om aan de kleine ondernemer te geven. Dat is ook geen eerlijke marktwerking. Maar de wet komt er wel om activiteiten weg te halen waarbij bewust de kleine ondernemer buiten wordt gesloten", benadrukt de minister. Ze hoopte vorig jaar nog dat de wet al dit jaar kon worden ingevoerd. Nu mikt de minister op januari volgend jaar om de wet naar het parlement te kunnen sturen. Er komt bovendien een eigen autoriteit die gaat controleren of bedrijven zich aan deze wet houden. Of dat een nieuwe entiteit wordt of ergens bij een bestaande overheidsinstantie wordt ondergebracht, daarover moet de minister nog definitief beslissen. Kamervoorzitter Khan hoopt in ieder geval van 'ganser harte' dat het haar lukt. "Prijsafspraken maken in een kapitalistisch systeem is het meest fatale wat je kunt doen. Het is ook onzin om te stellen dat omdat Aruba een kleine markt heeft, dat die er zijn. Ook hier geldt, concurrentie door op een gezonde manier zaken met elkaar te doen."

Meer informatie over de evenementweek alsook registreren kan op arubasmallbusinessweek.com. Behalve seminars over het schrijven van een goed bedrijfsplan, het krijgen van financiering en marketing, wordt ook gesproken over ondernemen in de Freezone, het opzetten van een franchise en het groener maken van je onderneming. Entree is gratis.

Minister Michelle Winklaar legt jongeren uit wat het betekent om een eigen bedrijf te beginnen.

Ondernemers van de toekomst

Op de Small Business Week presenteren ook leerlingen uit het voortgezet onderwijs (Ciclo Basico II) hun ondernemingsplan. Het is een project afkomstig van Economische Zaken om jongeren al zo vroeg mogelijk in aanraking te brengen met wat het oprichten en hebben van een eigen bedrijf inhoudt.

Onlangs zijn diverse instanties langs scholen gegaan om hierover presentaties te geven aan leerlingen. Vervolgens is de jongeren gevraagd om in teams met een bedrijfsplan te komen. Ze moesten dat indienen en mochten daarbij ook beelden aanleveren ter illustratie. De winnaars worden vervolgens bekend gemaakt op de Small Business Week en krijgen de prijs 'ondernemer van de toekomst'.

Civiel recht

Conservatoir beslag

Tekst: Roy P. Bottse

In de civiele rechtspraktijk wordt ter verzekering van recht, veelal gaat het om betalingen, beslag gelegd op zowel roerende als onroerende goederen die een schuldenaar, al dan niet geheel, toebehoren. De algemene wettelijke grondslag daarbij is dat in ons Burgerlijk Wetboek is opgenomen dat een schuldeiser zijn vordering op alle goederen van zijn schuldenaar kan verhalen. Ter verhaal kan krachtens het civiele beslagrecht, dat geregeld is in ons Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, conservatoir dan wel executoir beslag worden gelegd. U zult wel begrijpen dat de vordering of het belang dan wel aan wettelijke bepaalde voorwaarden moet voldoen die de aantasting van het eigendomsrecht kunnen rechtvaardigen. Ik zeg duidelijk 'kunnen' omdat geschillen nu eenmaal meerdere partijen verdeeld houden en elke partij zijn eigen 'ware' verhaal heeft. In deze column belicht ik voornamelijk de situatie rond het conservatoir beslag en behandel mogelijke gevolgen bij misbruik van het beslagrecht daartoe.
Het conservatoir beslag begint niet eerder dan nadat partij A die meent een vordering op partij B te hebben, B tevergeefs in voldoende mate heeft benaderd en A vervolgens middels zijn advocaat de competente rechter toestemming vraagt om beslag te mogen leggen op de specifiek aangeduide goederen van B ter verzekering van verhaal. De beslagverlof verlenende rechter beoordeelt summierlijk over de aanvraag en stelt de hoogte van het bedrag vast waar beslagverlof voor verleend wordt alsmede de termijn waarbinnen de beslaglegger het feitelijke geschil, de hoofdzaak dus, moet voorleggen aan het gerecht in eerste aanleg te Curaçao.

Tegen een gelegd beslag kan de beslagen partij een kortgeding indienen bij het gerecht en opheffing vorderen van het beslag. De rechter oordeelt dan over de rechtmatigheid van het beslag en doet dit voornamelijk aan de hand van een aantal criteria. In essentie zal de rechter concrete omstandigheden ten tijde van het beslag in overweging nemen waaronder: de status van de vordering; de hoogte van de te verhalen vordering; de noodzaak van het beslag; de waarde van de beslagen goederen en de eventueel onevenredige wijze waarop de schuldenaar door het beslag wordt getroffen. Ook zal de rechter beoordelen of het beslag niet louter bedoeld is om de beslagene in een dwangpositie te brengen terwijl de beslaglegger de wetenschap heeft dat verhaal uit executoriale verkoop van het beslagen goed geenszins het financieel resultaat zal opleveren voor de beslaglegger. De rechter kan oordelen tot opheffing van het beslag indien naar zijn oordeel het beslag onrechtmatig is.

Hoe zit het nu met eventuele ten gevolge van het gelegde beslag geleden schade, bijvoorbeeld misgelopen verkoopverliezen? Niet vergeten moet worden dat de rechter in kortgeding het beslag wel rechtmatig kan hebben gevonden maar dat na behandeling van de hoofdzaak, veelal ettelijke maanden nadat het beslag werd gelegd, de beslaglegger in het ongelijk wordt gesteld. En er al die tijd verliezen (renteverliezen) werden geleden door de beslagene. Wie draait dan op voor de schade? De rechter die het beslagverlof verleende, of de advocaat die het beslag orkestreerde? Nee. De Hoge Raad heeft al diverse malen geoordeeld dat er op de beslaglegger zelf, dus degene in wiens naam er beslag werd gelegd, een risicoaansprakelijkheid rust. Waarbij specifiek is gesteld dat eventuele schadegevolgen van een lichtvaardig gelegd beslag of waarbij voor een veel te hoog bedrag beslag werd gelegd, of een beslag dat onnodig werd gehandhaafd, de beslaglegger aansprakelijk kan worden gesteld op grond van misbruik van bevoegdheid.

Conservatoir beslag kan ook op goederen van de schuldenaar worden gelegd terwijl die zich bij een derde bevinden. Dit heet conservatoir derdenbeslag. Bijvoorbeeld kan A conservatoir beslag leggen op gelden van B bij de bank. Vreemd genoeg heeft dit tot gevolg dat indien B meer geld bij de bank zou hebben dan het bedrag dat werd vastgesteld door de beslagverlof verlenende rechter, de bank al het geld van B dient te bevriezen en tot nader order niet ter beschikking zal stellen aan B. Zoals u zelf kunt bedenken kan dit zeer verstrekkende gevolgen hebben voor B. Hoewel B geacht wordt er alles aan te doen om deze gevolgen zo beperkt mogelijk te houden, kan het zijn dat er bijvoorbeeld feestdagen tussen zitten alvorens B in actie kan komen en afhankelijk van de zakelijke bezigheden van B (bijvoorbeeld iemand die constant geld moet gaan pinnen om te kunnen werken) kan de schade aanzienlijk zijn. B zal dan, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, A aansprakelijk kunnen stellen voor geleden schade op grond van misbruik van bevoegdheid indien mocht blijken dat A geen of onvoldoende gronden had om zo'n verstrekkend middel in te zetten tegen B.

Behalve het voorgaande komt het ook vaker voor dat A conservatoir beslag legt op bijvoorbeeld geld van B bij de bank op grond van verkregen beslagverlof waarbij de rechter ervan werd overtuigd om A dertig dagen te vergunnen de hoofdzaak in te dienen. A laat echter de tijd voorbij gaan zonder iets in te dienen en treuzelt vervolgens nog enkele dagen alvorens het beslag op te heffen. Indien B door het 'stilzitten' van A schade heeft ondervonden kan hij, met een grote kans op succes, A aanspreken voor geleden schade. Uiteraard zullen de omstandigheden en de feiten van het geval door de rechter worden beoordeeld. Op grond van arresten van de Hoge Raad kan stilzitten leiden tot misbruik van bevoegdheid met gevolg opheffen van het beslag en mogelijke veroordeling tot vergoeding van de geleden schade.

Volgens de geldende Beslagsyllabus van Curaçao, die een aanvulling is op de wetgeving zoals vermeld in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dient de beslaglegger op grond van het Full Disclosure-beginsel een duidelijk en waarheidsgetrouw beeld te geven van de zaak, bijvoorbeeld of het verzoek eerder werd afgewezen, of er al een lopende procedure tussen partijen is of dat er met betrekking tot hetgeen verzoeker naar voren brengt reeds een procedure met een vonnis werd beëindigd. Achterhouden van bekende en vooral essentiële informatie kan ertoe leiden dat het beslag wordt opgeheven en zelfs dat de beslaglegger tot schade wordt veroordeeld wegens misbruik van recht en misbruik van bevoegdheid.

Al met al is het raadzaam om niet lichtvaardig om te springen met het leggen van conservatoir beslag. Het dient weloverwogen te geschieden en te voldoen aan de vereiste voorwaarden, zoniet dan loopt men het risico aansprakelijk te worden gehouden voor veroorzaakte schade. Het is om al het voorgaande in uw eigen belang om voor een conservatoir beslag zich te verzekeren van de bijstand van een degelijk en verantwoordelijk handelend advocatenkantoor.

Roy Bottse is werkzaam bij SMS Attourneys at Law.

Mens & Werk

Ontstressen achter het bureau

Ieder mens draagt een bepaalde vorm van spanning met zich mee. Dit kan positief zijn, maar ook negatief. Positieve spanning zet iemand aan tot actie, doet je uit je bed springen als de wekker gaat, leidt tot initiatief nemen en positief denken. Negatieve spanning haalt iemand omlaag. Het maakt je moe, je hebt geen zin om iets aan te pakken en je sleept je iedere ochtend naar kantoor.

Tekst: Judice Ledeboer

De oorzaken van negatieve spanning kunnen uit allerlei hoeken komen: slecht slapen, slechte relatie, zorgen, familieproblemen, financiële problemen en natuurlijk geven problemen op het werk ook spanning. Langdurige spanning kan tot overspannenheid en zelfs een totale burn out leiden. Daar is vanuit het personeelsmanagement veel aandacht voor tegenwoordig, want ziekte kost de werkgever veel geld. Er wordt ook regelmatig over geschreven. Belangrijk is het om negatieve spanning te vermijden.

Spanning ervaart iedereen op een andere manier en ook is de mate van stressgevoeligheid die iemand heeft van invloed. Zo kan de een al stress krijgen als een nagel afbreekt, of als een kantoorstoel niet lekker zit, een ander krijgt pas spanning als het huis volledig onder water staat door een lekkage. Er zijn ook mensen die spanning niet of nauwelijks ervaren. Zij blijven onder alle omstandigheden rustig, zoeken oplossingen voor problemen en laten zich door niets en niemand 'gek' maken.

Bij spanning gaat het om de gedachte over iets dat men ervaart, ziet en voelt. Iemand die ooit door een hond is gebeten zal altijd direct een bepaalde spanning voelen als hij een hond ziet, ook al zit de hond heel braaf achter een groot hek. Op het werk kan iemand spanning ervaren als de manager zegt dat het werk niet goed is gedaan. Dat is natuurlijk heel vervelend, maar dat is niet direct een reden om spanning te krijgen. Helemaal niet als je je best hebt gedaan. Anders is het als je voor de vijfde keer van de manager hoort dat het werk niet goed is gedaan en de manager al vier keer heeft uitgelegd hoe het werk wel gedaan moet worden. Dan is er iets goed mis. Dat kan liggen aan de communicatie: is er wel goed uitgelegd hoe het werk gedaan moet worden? Is het wel goed begrepen wat er gedaan moet worden? Maar het kan ook liggen aan de materialen die iemand tot zijn beschikking heeft om het werk te moeten doen. Als iemand niet de benodigde gegevens heeft om bijvoorbeeld een rapport te maken, dan kan hij het werk niet goed doen. Spanning die er dan komt doet iemand verlammen. Eigenlijk is het dan nodig om samen een oplossing te zoeken om het probleem op te lossen.

Maar zo zijn er ook andere zaken die spanning kunnen geven. Iemand die financiële problemen heeft en net een brief heeft ontvangen van de deurwaarder zal niet zo snel zijn schouders ophalen en denken: kan me niets schelen, dit laat me volledig koud. De spanning die er is omdat je huis op korte termijn wordt leeggehaald heeft absoluut zijn weerslag op het dagelijks functioneren: concentratieverlies, geïrriteerdheid, moeheid, en ook kunnen er lichamelijke klachten komen.

Iedere vorm van spanning is slecht voor lichaam en geest. Daarom is het ook heel belangrijk om spanning te voorkomen en om te leren met spanning om te gaan. Mensen die snel spanning ervaren zouden zichzelf moeten helpen door bijvoorbeeld yoga te gaan doen, of om meer te gaan sporten. Er zijn talloze onderzoeken gedaan naar het afnemen van spanning door meer te bewegen. Ook jezelf leren hoe je problemen moet oplossen doen spanning verminderen. Dat is een lang proces, want het gaat om anders leren denken en handelen. Dat kan je leren door een training persoonlijke ontwikkeling te volgen of om een keer te praten met een psycholoog die kan helpen door anders naar jezelf en je omgeving te kijken.

Bij acute spanning thuis of op kantoor is het ook mogelijk om jezelf per direct rustig(er) te maken. Spanning vasthouden geeft alleen maar nog meer spanning. Per direct ontstressen kan staand of zelfs zittend achter het bureau. Bij spanning zijn veel mensen geneigd om heel kort te gaan ademen. Dit geeft nog meer spanning. Rustig zitten en 10 keer rustig door de neus in en uit te ademen geeft al gelijk rust. Concentreer vooral op het langzame uitademen. Vier tellen in- en vier tellen uitademen waarbij de buik opbolt. Een heel prettige oefening om staande te doen is als volgt: Sta rechtop, de voeten lichtjes uit elkaar. Strek de armen zo hoog mogelijk uit, ga op je tenen staan en adem diep in. Buig nu langzaam naar voren, ga even door de knieën en adem uit. Ontspan nek en schouders. Kom langzaam terug omhoog. Herhaal de oefening zes keer.

Als u het vervelend vindt om in het bijzijn van anderen oefeningen te doen, ga dan even naar een plek waar u alleen kunt zijn. En anders moeten anderen er maar aan wennen dat u een paar keer per dag uzelf even rustig maakt om goed geconcentreerd uw werk te kunnen doen.

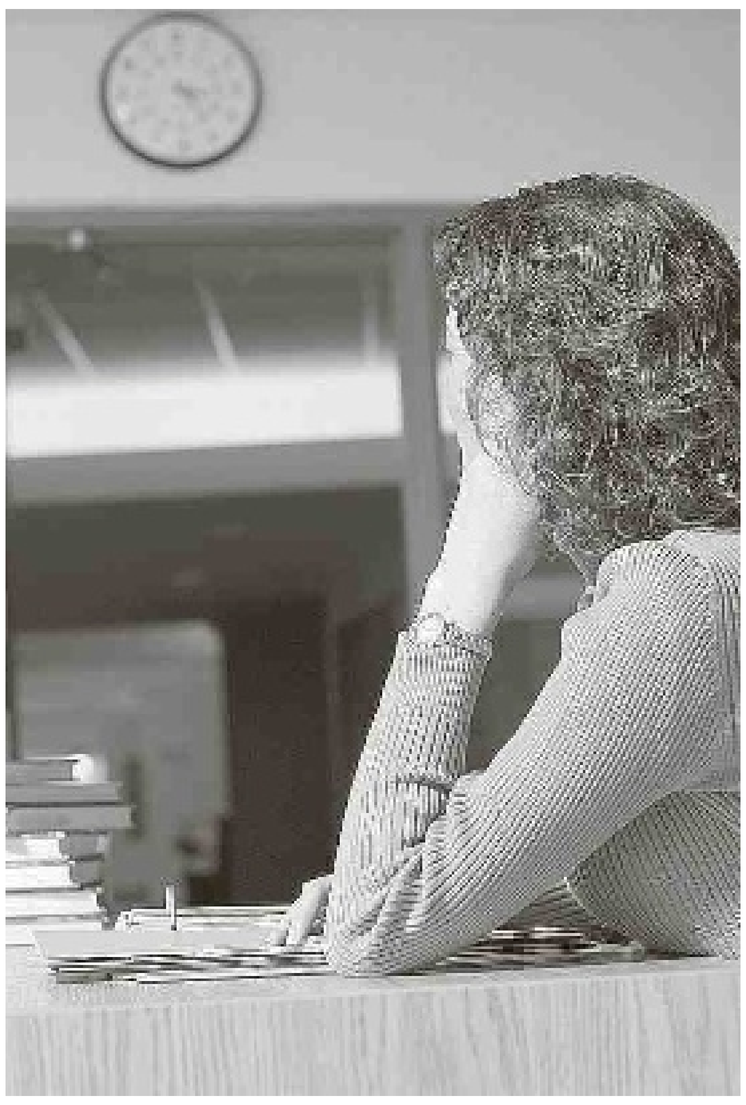

Over Management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Bedrijfscultuur (8)

Iedereen die terecht bedrijfscultuur als de fundering ziet van langdurig succesvolle bedrijfsuitoefening kan die waarheid bevestigd zien bij de in deze serie nader toegelichte Cheesecake Factory en Four Seasons.

Tekst: Jan de Ruijter

Dat zijn uitstekende voorbeeldmodellen in de dienstensector en dat is des te opvallender omdat juist de restaurantsector in Amerika een slechte reputatie heeft om het asociale personeelsbeleid. Zo betalen de grote en bekendste restaurantketens alleen voor werk verricht en krijgen hun werknemers geen cent betaald in geval van ziekte. Daar tegenover zien we bij Cheesecake Factory een indrukwekkende lijst van fringe-benefits voor alle medewerkers en het is dan ook geen wonder dat het een plezier is om het type medewerkers te zien dat men daarmee aantrekt en hoe goed en vrolijk die zich inzetten voor hun bedrijf. Ook het befaamde bedrijf FedEx maakt continue, voortdurende winst door een blijvend commitment aan kwaliteit en excelleren en FedEx laat zich daarbij leiden door 11 richtinggevende waarden waarvan de eerste is: 'You can never, ever, do enough for your people'. FedEx biedt werkzekerheid (job security), op maat gemaakte fringe-benefits en flexibele werkuren en geeft het personeelsbeleid alle prioriteit in de wetenschap dat goede service, tevreden klanten en winsten daar afhankelijk van zijn en daar als een resultaat uit voortvloeien.

Personeelsbeleid
Het vijfde onderdeel van bedrijfscultuur is het algehele personeelsbeleid in de ruimste zin van het woord beginnend met werving en selectie tot en met resultaten en performance management. Aan de volgende punten dient veel tijd besteed te worden door het management:

1. Het aannemen, selecteren van de juiste mensen. Die mensen vertegenwoordigen het bedrijf naar buiten, naar de klanten toe en dat is een dermate belangrijke taak dat de moderne manager alleen de voorbereidingen daarvan delegeert maar niet de uiteindelijke keuze en eindbeslissing. Die neemt hij zelf. Het is nogal wat, iemand jou en je bedrijf laten vertegenwoordigen; en dat werd vroeger zonder meer maar gedelegeerd aan anderen alsof een chirurg ook maar even een operatie aan een assistent overlaat. De eindbeslissing wie goed en bekwaam is de missie en visie van een bedrijf uit te stralen is te belangrijk om te delegeren. De moderne manager zal voornamelijk kijken naar de intrinsieke motivatie bij de kandidaat voor een positie. Motivatie dient intrinsiek aanwezig te zijn, iemand moet weten waarom hij werkt, welke doelen hij door te werken wil bereiken. Iemand die apatisch, passief, energieloos of onverschillig is, verdient geen plaats in de moderne organisatie. Passief zijn wordt helaas, met name op Aruba, nogal eens verward met vriendelijkheid wat het per se niet is. Het is ongeïnteresseerdheid en niets anders. Goede medewerkers zijn zich er volkomen bewust van dat zij uiteindelijk voor zichzelf werken, voor hun eigen doelen, voor hun familie en kinderen en zij zetten zich in om hun eigen doelen te bereiken door de doelen van de organisatie na te streven en te bereiken. Motivatie zit in hun hoofd, het is niet iets dat een manager hen moet geven of hen verschuldigd is. De manager kan hen wel verder inspireren tot grotere prestaties. Of een kandidaat wel of niet intrinsiek gemotiveerd is, vindt de moderne manager vrij gemakkelijk uit door het stellen van enkele gerichte vragen naar de doelen van de kandidaat en hoe hij die doelen beoogt te bereiken. Intrinsiek gemotiveerde mensen geven daar enthousiaste antwoorden op; apathische mensen vallen snel door de mand omdat zij geen doelen hebben.

2. Het stimuleren van goed werknemerschap en dat continu evalueren. Na het streng selecteren van de echt goede kandidaten die intrinsieke motivatie hebben, dient bij hen goed werknemerschap gestimuleerd en beoordeeld te worden en gelukkig weten we tegenwoordig dat evaluaties niet slechts een of twee keer per jaar gedaan moeten worden maar continu, dus aan het eind van elke maand. Zijn de maandelijkse doelen behaald, zowel de individuele doelen als de doelen van het team? Werd het serviceconcept van de maand goed uitgevoerd? Zijn er één of twee creatieve ideeën ingediend? Is een bepaald probleem, een bottle-neck opgelost, hoe verliep de inspectie op het uitvoeren van de standards of excellence? Deze zaken moeten maandelijks beoordeeld worden met een nuchter ja of nee, zonder ook maar enige subjectieve beoordelingen mee te nemen. Goed werknemerschap houdt in a) dat medewerkers competentie vertonen in hun vakuitoefening. b) betrokken, engaged zijn. Het is afdoende gebleken en bewezen dat 'engaged' zijn één van de sleutels voor langdurig succes is. Betrokkenheid (engagement) bij de realisatie van eigen en organisatiedoelen. Betrokken werknemers zijn gemotiveerd om bij te dragen aan het succes van het bedrijf, ondersteunen de doelen en waarden van de organisatie, praten positief over hun bedrijf, bevelen het bedrijf aan als een fantastische plaats om voor te werken en geven hun hart en ziel aan die onderneming. c) Proactiviteit is een derde kenmerk van goed werknemerschap. De goede medewerker neemt initiatieven en neemt verantwoordelijkheid zowel voor de organisatie als voor zichzelf. Hij managed en leidt zijn eigen leven, is zelf gemotiveerd, weet wat hem motiveert en handelt daarnaar. d) Ondernemerschap is het vierde kenmerk van goed werknemerschap. De ondernemende medewerker is zelfstandig, heeft zelfvertrouwen, is creatief en heeft energie. Vervult zijn eigen motieven, wil persoonlijk vooruit komen, is sterk gemotiveerd en is resultaatgericht. Hij toont betrokkenheid bij het realiseren van organisatiedoelen en kent die doelen. Gedraagt zich ondernemend in de organisatie, maakt die beter, sneller, efficiënter, effectiever en klantvriendelijker. Is betrokken, gaat de extra mile, investeert in zijn kennis en vaardigheden, en presteert omdat het zo hoort en omdat het beloond wordt.

Jan de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba.

Reacties: janderuijter@yahoo.com

Boeken

Dromen, Durven, Doen

Waarom houden we de meeste veranderingen niet vol? Wat bepaalt 95 procent van uw gedrag (zonder dat u het merkt)? Hoe ontwikkelt u met succes nieuwe, effectieve gewoontes?

Iedereen heeft dromen op het gebied van werk, relatie, gezondheid, persoonlijke ontwikkeling... Maar wat is er nodig om de stap van dromen, naar durven en - uiteindelijk - doen te zetten? Wat zijn de geheimen van échte, blijvende verandering?

Ben Tiggelaar geeft heldere antwoorden. Gebaseerd op actuele psychologische inzichten, praktische ervaring en persoonlijke verhalen van mensen die - met vallen en opstaan - hebben geleerd om leiding te geven aan zichzelf.

Over de auteur
Ben Tiggelaar is onderzoeker, trainer en publicist. Vele tienduizenden lezers van zijn boeken en bezoekers van zijn workshops brachten de afgelopen jaren met succes zijn ideeën in de praktijk

Titel: Dromen, Durven, Doen
Auteur: Ben Tiggelaar
Uitgever: Uniekboek/Het Spectrum
ISBN/EAN: 9789049105273

Business Agenda

Curaçao

14 en 15 november: Studie- en Beroepenmarkt Curaçao
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions ook dit jaar weer de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders krijgen de kans om al hun vragen te stellen over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, hbo's en mbo's/sbo's, bedrijven en organisaties zijn aanwezig om ze te helpen bij het maken van een keuze.
Locatie: World Trade Center.
Meer informatie: www.curacaostudyfair.com/
Telefoon/fax: +599 9 462 2962.
Email: studieberoepenmarkt@gmail.com

14 november: ProfitCLUB Networking Lunchmeeting
De ProfitCLUB is gericht op het laten groeien van de winst door bedrijfseducatie, netwerken en elkaar te coachen. De ProfitCLUB komt twee maal per maand bijeen op woensdag van 12.00 tot 13.30 uur. Ondernemers en professionals zijn welkom om een keer vrijblijvend mee te doen, de eerste mogelijkheid is 14 november.
Voor meer informatie en aanmeldingen, bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com

21 november: 5 Ways to Super Profits
Woensdag 21 november van 18.30 - 20.30 uur geeft ActionCOACH weer een gratis workshop aan ondernemers en managers. Om deel te nemen kunt u bellen naar 737-0956 of mailen naar dutchcaribbean@actioncoach.com.

7 december: GrowthCLUB planning workshop
In deze workshop plannen ondernemers en managers hun volgende kwartaal. Voor meer informatie en aanmeldingen, bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com

3 december: 6 Steps to a Better Business
Tijdens deze workshop leren ondernemers de 6 stappen naar een succesvol bedrijf dat werkt zonder de eigenaar. Van 18.30 - 21.00 uur.
Om deel te nemen kunt u bellen naar 737-0956 of mailen naar dutchcaribbean@actioncoach.com

Eerste maandag van de maand: TGIM.
Thank God it's Monday is een informeel business happy hour. Iedere eerste maandag van de maand bij de Nettobar, Breedestraat, Otrobanda.
Van 17.00 tot 20.00 uur.

Aruba

12 - 16 oktober: Small Business Week
De Small Business Week is een initiatief van de minister van Economische Zaken en vindt plaats in samenwerking met het bedrijfsleven. Doel is om de uitdagingen te bespreken waar de Arubaanse economie voor staat en de ontwikkeling naar een concurrerende, duurzame economie. Er worden succesverhalen en innovatieve ideeën gedeeld, ondernemers kunnen praten met business experts en deelnemen aan breakout sessions over diverse onderwerpen.
Meer informatie: www.arubasmallbusinessweek.com
Locatie: Renaissance Convention Center, Aruba.

14 december: GrowthCLUB planning workshop
Vrijdag 14 december is er de tweede GrowthCLUB op Aruba. In deze workshop plannen ondernemers en managers hun volgende kwartaal.
Voor meer informatie en aanmeldingen, bel 564-3577 of mail davemartinus@actioncoach.com

Internationaal

28 - 30 november: Annual Conference on the Caribbean & Central America
Voor de 36e keer organiseert CCAA (Caribbean Central American Action) deze conferentie. Doel is om publiek en private sector bij elkaar te brengen om te discussiëren over handel, economische en politieke issues, om onderling begrip te creëren voor de kansen en uitdagingen in de regio.
Meer informatie: www.c-caa.org
Locatie: Intercontinental New Orleans, LA, USA.

5 - 7 december: MITM Americas 2012
De 18e editie van MITM Americas, Meetings and Incentive Travel Market 2012 wordt gehouden in Panama City. Gesponsord door Panama's Tourism Authority. Bedoeld voor de zakelijke reiswereld.
Locatie: Panama City, Panama.
Contact : http://www.mitmamericas.com
Meer informatie: Gisela Matamoros (gsar@gsamark.com). Tel. +34 91 541 43 08.
Fax: +34 91 542 07 00.

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom bij napa@amigoe.com.

Beroep onder de loep

Leunice Reeberg: projectleider

In de rubriek 'Beroep onder de loep' vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Leunice Reeberg (31). 'Liesje' zoals ze ook genoemd wordt, is projectleider bij Fundashon Bos di Hubentut.

Wat houdt je beroep in?
Bos di Hubentut is een stichting die werkt aan het bewustmaken van jongeren op het gebied van politieke, economische, culturele en sociale ontwikkelingen. De stichting heeft verschillende suborganisaties. Eén daarvan is de jongerenbrigade BSF (Brigada di seguridat i formashon). Daar ben ik projectleider van. Deze jongeren tussen de 15 en 25 jaar houden zich ondermeer bezig met de veiligheid van kinderen en jongeren bij publieke activiteiten. Daarvoor volgen ze verschillende trainingen. Als projectleider zorg ik samen met een team voor de inhoud en coördinatie van deze trainingen maar ook voor andere activiteiten."

Hoe lang ben je al projectleider?
"Sinds maart van dit jaar. Maar ik ben wel veel langer betrokken bij de stichting. Ik ben in 2003 begonnen als vrijwilliger bij verschillende activiteiten. Daarna ben ik tot kortgeleden bestuurslid geweest. Ik moest uit het bestuur stappen zodat ik als projectleider aan de slag kon gaan."

Wat is het vervelendste dat je hebt meegemaakt als projectleider?
"Het vervelendste is wanneer mensen hun afspraken niet nakomen. Om een heel recent voorbeeld te noemen: de reis die we onlangs met de jongeren naar Suriname hebben gemaakt. Er waren ouders die hebben toegezegd dat hun kind mee mocht en ze de nodige voorbereidingen zouden treffen hiervoor. Op het laatste moment bleek dat ze dit niet hadden gedaan waardoor de kinderen niet meer meekonden. Wanneer zoiets gebeurt moet je heel snel een andere oplossing zoeken, maar in zo'n geval is het best moeilijk."

Wat is het leukste dat je hebt meegemaakt in je beroep?
"Ook voor de leukste ervaring denk ik aan de reis naar Suriname. Deze reis heeft veel voeten in de aarde gehad om gerealiseerd te worden. Over het algemeen hebben de ouders van de de jongeren van de brigade het niet breed waardoor ze nog nooit in het buitenland zijn geweest. Zo'n reis naar de binnenlanden van Suriname is dan een hele bijzondere ervaring voor ze en daarvoor waren ze heel blij en dankbaar."

Waarom is projectleider het beste beroep dat er is?
"Ik denk dat de functie van projectleider per organisatie verschilt. Projectleider van de jongerenbrigade zijn is heel erg leuk omdat het gevarieerd werk is. Geen dag is hetzelfde. Het proces van idee naar realisatie is ook heel leuk. Je moet soms heel creatief zijn om dingen waar te kunnen maken vooral omdat we met weinig middelen moeten werken."

Wat was je geweest als je geen projectleider bij Bos di Hubentut was?
"Waarschijnlijk zou ik dan werken met mensen met een lichamelijke beperking of met autistische kinderen. Dat komt omdat sociale hulpverlening de sector is waar ik binnenkort voor afstudeer. Ik ben nu bezig met mijn scriptie."

Bestemming Curaçao

Curaçao is uniek

Naam:
Richard (33) en Shauna (33) Levesque
Komen uit:
British Columbia, Canada
Business or pleasure?
Pleasure
Aantal dagen:
14
Verblijven bij:
Marriott Resort

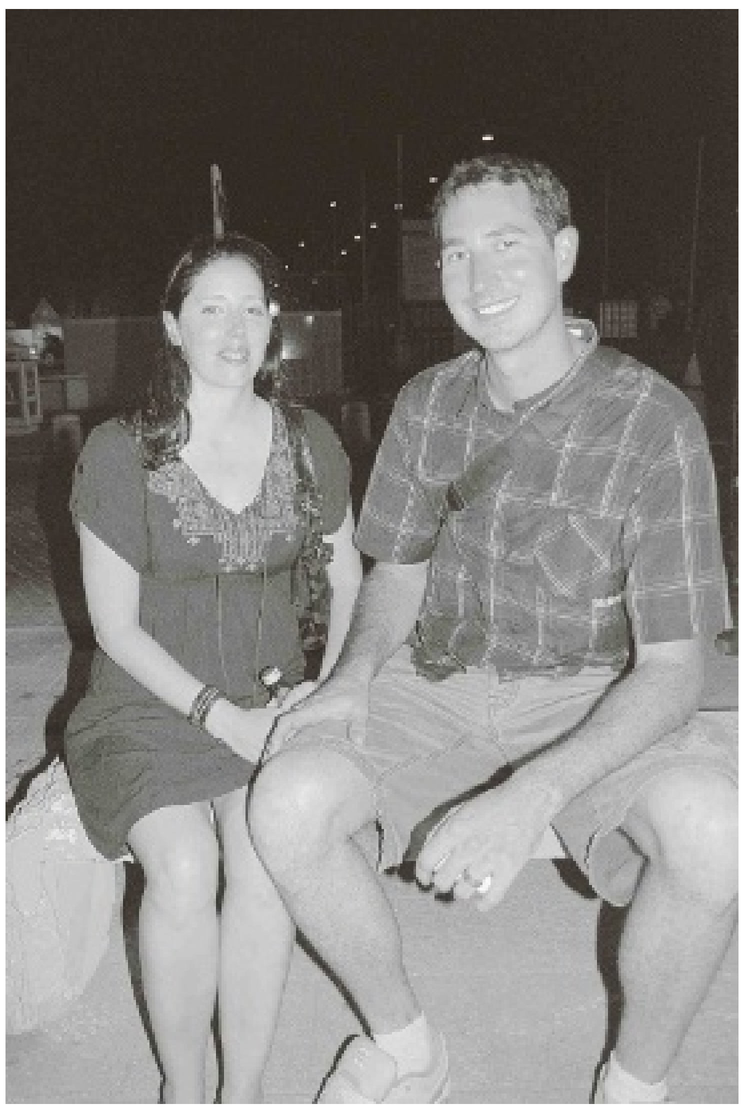

Richard en Shauna Levesque vertellen dat ze Curaçao uit een ruim aanbod van vakantiebestemmingen hebben gekozen. "We zagen de advertentie over Curaçao op internet", vertelt Richard. "Er waren meer advertenties van bestemmingen in deze regio, maar Curaçao kwam bij ons toch anders en unieker over vergeleken met de andere eilanden." Wat ook heeft bijgedragen aan de keus voor Curaçao zijn de verhalen van een vriendin van Richard. Hij vertelt: "Een vriendin van mij die in Zuid-Afrika woont, werkt op een cruiseschip. Zij bezoekt Curaçao regelmatig. Zij heeft me veel, en vooral veel goeds, over Curaçao verteld."

Het stel zit nog een beetje aan het begin van hun veertiendaagse vakantie op Curaçao en ze hebben er veel zin in. "Het is de bedoeling om lekker veel te gaan ontspannen op het strand en het eiland een beetje te verkennen", aldus Richard. Op het moment dat ze benaderd werden voor dit interview waren ze ook aan het wandelen op het Brionplein.

"We zijn al naar Westpunt gereden. Dat was een mooie rit", vertelt Shauna. "We hebben onder meer bij Santa Cruz en bij Knip gezwommen. Op weg terug naar het hotel zijn we wel even verdwaald", vertelt Shauna lachend.

Het stel zegt verder zeer geïnteresseerd te zijn in Willemstad. Willemstad heeft net als British Columbia, waar het koppel vandaan komt, een koloniale historie met Europa waardoor nog veel Europese invloeden terug zijn te vinden. Ook hebben ze zich laten vertellen over de Plasa Bieu waar typisch lokaal eten geserveerd wordt. "Daar zijn we heel benieuwd naar", aldus Richard. "En als we toch in de stad zijn, willen we ook een beetje winkelen. We zijn ook van plan om een tripje te doen naar Klein Curaçao. Het schijnt echt een prachtig verlaten eiland te zijn met mooie witte stranden en ook geweldig om te snorkelen."

Studie-en Beroepenmarkt 2012:

Informatie bij cruciale keuze

Het einde van de zomervakantie betekent niet alleen het einde van alle dag plezier en vrije dagen. Het betekent voor velen het aanbreken van een nieuwe belangrijke periode in het leven. Een spannende uitdaging waar veel bij komt kijken. De nieuwe start van een nieuw collegejaar en de beginfase van een carrière op Curaçao, in Nederland, in de Verenigde Staten of waar de interesse dan ook naar uitgaat.

De Universiteit van de Nederlandse Antillen is een van de lokale opleidingen die zich presenteren op de Studie- en Beroepenmarkt. Vanmorgen kon de UNA op veel belangstelling rekenen.

Tekst: Sarah Kuiper Foto's: Archief

Deelnemers

1. Euro College Hogeschool
2. Avans Hogeschool
3. Hogeschool van Amsterdam
4. Stichting Studiekeuze 1, 2, 3
5. Saxion Hogescholen 2012
6. Maastricht University
7. Hotelschool The Hague
8. Hogeschool Rotterdam
9. Dienst Uitvoering Onderwijs
10 College of the Dutch Caribbean
11. University of the Dutch Caribbean
12. Hogeschool TIO
13. Technische Universiteit Delft
14. Stichting Studiefinanciering Curaçao
15. Dutch Caribbean Air Navigation Service Provider
16. Webster Universiteit Leiden
17. Dutch Caribbean Accountants Association
18. Payplus International
19. OTC Opleiding & Training Curaçao
20. New Horizons and Language Teachers
21. St. Martinus University - faculty of medicine
22. Universiteit Leiden
23. University of Curaçao
24. Eligia Martir SBO
25. Nilda Pinto SBO
26. MBO Bonaire
27. Atlas Insurance
28. Bouwbeheer
29. IFE
30. Hogeschool Arnhem & Nijmegen
31. Famia Plania
32. Kamer van Koophandel
33. RK MTS
34. Kadanz Uitzendbureau Curaçao
35. Bos di Hubentut
36. Erasmus Universiteit Rotterdam
37. Feffik
38. Caribbean International University
39. Lemon

Eén ding is zeker, dit is geen beslissing die van de ene op de andere dag gemaakt wordt; goede voorbereiding en voorlichting zijn ontzettend belangrijk. Je maakt een beslissing die een cruciaal effect heeft op de rest van je leven.

Sommige studenten hebben al een richting gekozen, ze weten waar hun interesses liggen maar moeten alleen nog de juiste school vinden. Voor anderen ligt dit wellicht iets moeilijker. Het kan zijn dat je helemaal nog niet weet welke richting of sector het beste bij je past. Want kies je voor een studie in Nederland, dan komt daar natuurlijk heel wat bij kijken. Ook al weet je 100 procent zeker dat die bepaalde studie bij je past, het is prettig dat je geadviseerd wordt op het gebied van bijvoorbeeld een kamer et cetera. Hoe kom je aan deze informatie?

De Studie- en Beroepenmarkt kan hierbij enorm veel hulp bieden. Dit jaar wordt deze markt voor de negentiende keer georganiseerd in Curaçao. Op zaterdag 14 en zondag 15 november staat het World Trade Center weer open voor allerhande scholen, universiteiten, bedrijven en organisaties die studenten over van alles en nog wat wijzer kunnen maken. De Studie- en Beroepenmarkt 2012 wordt georganiseerd door Mon Art Producties onder auspiciën van de Kamer van Koophandel en Nijverheid Curaçao. Dat betekent dat er mensen aan meewerken die weten waar het over gaat.

De deelnemende opleidingen, bedrijven en organisaties gebruiken dit jaar verschillende middelen om hun kennis aan de kandidaatstudenten over te brengen, met als doel zo veel mogelijk te informeren. Een eigen booth met voorlichtingsmateriaal, een workshop of een zogenaamde speed date. Dit jaar wordt er ook weer gebruik gemaakt van de Kieskeurig, een blad vol informatie over de Studie- en Beroepenmarkt, die tijdens de dagen voor de beurs gratis op scholen verspreid wordt.

Opleidingen uit andere landen zijn niet altijd in de gelegenheid om deze beurs bij te kunnen wonen. Toch stellen zij zich open om de studenten in spe te voorzien van de nodige informatie. Hoe kan dit ook anders dan via het populaire medium: Skype. De betreffende opleidingen nemen contact op met scholen op Curaçao en plannen op deze manier een Skype-moment in. Studenten kunnen dan toch nog hun vragen stellen over de opleiding.

Meer informatie:
www.curacaostudyfair.com
Telefoon/fax: 462 2962 (Mon Art)
Email: studieberoepenmarkt@gmail.com

MKB

Kwetsbaar leiderschap

Kwetsbaarheid en leiderschap zijn woorden die niet vaak in één zin worden gebruikt. Het wordt ons van jongs af aan geleerd dat je - om een goede leider te kunnen zijn - slim, sterk en zelfverzekerd over moet komen. Toch, als u wilt inspireren, motiveren en innoveren, is het belangrijk om af en toe ook eens uw kwetsbare kant te tonen. In deze column legt Bertine Vermeer uit hoe kwetsbaar leiderschap kan bijdragen aan innovatie binnen uw organisatie.

Tekst: Bertine Vermeer

Op het moment dat ik deze column schrijf vindt er in het Avila-hotel op Curaçao een workshop plaats met als thema: 'Leading Organizational Change'. Deze workshop is georganiseerd door InnovatieCentrum Curaçao en wordt gegeven door Stephen Harden, CEO van LifeWings USA. De workshop gaat onder meer in op hoe u als leidinggevende adaptatie van bedrijfsinnovaties kunt stimuleren. Dergelijk leiderschap vraagt om diverse kwaliteiten, waaronder overtuigingskracht, flexibiliteit en visie. Ook kwetsbaar leiderschap kan helpen om innovatie-adaptatie te stimuleren.

Om adaptatie van innovatie door personeel mogelijk te maken is het belangrijk dat leidinggevenden zelf het goede voorbeeld geven. Denk aan op tijd komen, u aan uw afspraken houden, of zuinig omgaan met het gebruik van papier. Geeft u als leidinggevende niet het juiste voorbeeld, dan is de kans groot dat het personeel zich ook niet aan de regels en voornemens houdt. Op zich vrij voor de hand liggend. Maar het gaat verder. Wil een organisatie blijven innoveren, dan zullen leidinggevenden niet alleen het goede voorbeeld moeten geven met betrekking tot hoe bepaalde zaken horen te gaan, maar dient er ook wederzijdse openheid te zijn over zaken die mogelijk beter kunnen, zowel in het algemeen als ook met betrekking tot persoonlijke verbeterpunten.

Een leidinggevende kan zijn personeel natuurlijk vragen op welke punten hij of zij de prestaties zou willen verbeteren en welke gemaakte fouten er in de toekomst voorkomen moeten worden. Bij de meeste beroepen is dit heel gebruikelijk en worden er zelfs enthousiast verzoeken ingediend voor training van persoonlijke kennis en kwaliteiten. Echter, met name in bedrijfsculturen, waar het maken van fouten als vrijwel onacceptabel wordt gezien en tekortkomingen eigenlijk taboe zijn - zoals in de medische wereld en de luchtvaart - is het minder waarschijnlijk dat personeel hier open en eerlijk voor uit zal komen. Het gevolg is dat fouten of tekortkomingen worden verzwegen, dat taken slecht blijven worden uitgevoerd en dezelfde fouten worden gemaakt. Wanneer u zich nu als leidinggevende kwetsbaarder opstelt is de kans groot dat personeel hier ook voor open zal zijn. Hieronder volgt een aantal kernprincipes van kwetsbaar leiderschap:

1. Geef uw eigen fouten toe:
We maken allemaal weleens fouten. Hoe meer u bereid bent om hier voor uit te komen en de verantwoordelijkheid voor fouten te nemen, hoe betrouwbaarder u overkomt en des te meer respect u krijgt. Verantwoordelijkheid nemen en excuses aanbieden is niet altijd gemakkelijk, maar wel noodzakelijk om geloofwaardig te blijven naar de mensen om ons heen.

2. Deel uw angst en onzekerheid:
Iedereen is weleens bang of onzeker, ook leidinggevenden. Toch ontkennen we het vaak of voorkomen we angstige situaties, om maar niet zwak over te komen. Echter, het toegeven aan angst en dit delen met anderen laat zien dat we menselijk zijn. Daarnaast geeft het anderen de moed en toestemming om ook hun zorgen en angsten te uiten, hetgeen een belangrijke basis kan bieden voor goede communicatie en een goed werkend team.

3. Vertel over uw eigen ontwikkelingen en uitdagingen:
We gaan gedurende ons leven allemaal door een proces van groei, ontdekking en uitdagingen, vooral leidinggevenden. Dit proces is soms lastig of pijnlijk. Hoe transparanter we over ons eigen proces zijn en hoe meer we mensen om ons heen laten weten voor welke uitdagingen we stonden en staan, hoe meer ruimte er is voor collectieve groei.

4. Vraag om hulp:
Als leidinggevende is het normaal om anderen te helpen en te adviseren. Zelf om hulp vragen gebeurt vaak te weinig. Vragen om hulp wordt vaak gezien als een teken van zwakte of onbekwaamheid.
Echter, iedereen heeft soms hulp nodig. En toegeven dat u hulp of advies kunt gebruiken is geen teken van zwakte; het is een teken van authenticiteit en vertrouwen in de mensen om u heen.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an, of (+599 9) 737-1360.

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao en gespecialiseerd in product- en dienstinnovatie.

Het InnovatieCentrum Curaçao is een stichting die als doel heeft: ondernemers stimuleren en ondersteunen bij duurzame innovatie van hun organisatie, producten en/of diensten. Meer informatie vindt u op www.icc.an

InnovatieCentrum Curaçao

Fraude op de werkvloer

Frauderende werknemers kosten bedrijven en organisaties veel geld. Veel werkgevers hebben ermee te maken gehad of krijgen er ooit mee te maken. Bij fraude kan het om allerlei dingen gaan, zoals het wegnemen van geld of goederen, misbruik van credit cards of andere passen, rommelen met declaraties en op grootschaliger gebied bijvoorbeeld het wegsluizen van gelden van bankrekeningen die men beheert. Een werkgever kan veel financiële schade voorkomen door een preventief beleid te voeren en alert te zijn op fraudesignalen.

Ook het doorgeven van betrouwbare bedrijfsinformatie kan als frauduleus worden bestempeld.

Tekst: Judice Ledeboer

Het woord 'fraude' geeft al gelijk een naar gevoel. Werknemers die pennen, printpapier of toiletpapier (ja, dat komt echt voor) van kantoor meenemen, zal men niet direct een fraudeur noemen, maar als werknemers ook op andere gebieden de regels van betrouwbaarheid overschrijden wordt het woord 'fraude' wel sneller gebruikt. Ook het doorgeven van betrouwbare bedrijfsinformatie of eigen werkzaamheden verrichten in de tijd van de baas, kunnen als frauduleus worden bestempeld. Gerommel met declaraties komt vooral veelvuldig voor. De werknemer ziet het indienen van bepaalde declaraties dan meer als een secundaire arbeidsvoorwaarde. Er valt bij het indienen van declaraties heel wat te sjoemelen. Een paar voorbeelden: eigen familie en vrienden trakteren op een diner in een duur restaurant op kosten van de baas, kleding kopen op kosten van de baas, en het huis laten verven door de schilder die in het bedrijf een 'klus' heeft.

Iedereen kan zich schuldig maken aan fraude. Positie, leeftijd en geslacht maken niet uit. Fraude begint vaak klein, maar kan uiteindelijk behoorlijke vormen aannemen. Een kassamedewerker kan beginnen met af en toe geld te verduisteren en als die persoon dat jarenlang doet kan het uiteindelijk over grote bedragen gaan.

Preventie
Een preventief anti-fraudebeleid opstellen is een goede eerste stap. Natuurlijk moeten alle werknemers van dit beleid op de hoogte zijn en moet op enig moment het beleid gepresenteerd worden tijdens een algemene vergadering, door speciale workshops te organiseren of verspreiding via het personeelsblad of digitaal. Nieuwe werknemers moeten ook direct bij aanvang van hun nieuwe baan over het anti-fraudebeleid op de hoogte gesteld worden. Voorkomen is tenslotte beter dan genezen. Alle werknemers, van hoog tot laag, moeten ervan doordrongen zijn dat er gewaakt wordt over de gelden en eigendommen van het bedrijf. De werknemers moeten zelfs zelf meewerken aan deze bewaking.

Een probleem bij veel bedrijven is dat werknemers die een vermoeden hebben van frauduleuze handelingen van een of meerdere collega's en/of leidinggevenden niet weten waar ze hiervan melding moeten doen omdat men bang is voor represaillemaatregelen als bekend wordt wie de 'klokkenluider' is geweest. Dit is natuurlijk te gek voor woorden, maar helaas wel iets dat veelvuldig voorkomt en dan houdt iedereen liever zijn mond dicht. De fraudeur kan rustig doorgaan met zijn praktijken.

De gevolgen zijn niet alleen financiële gevolgen, maar er ontstaan ook spanningen onderling en dat draagt niet bij aan een goede werksfeer. Daarom is het belangrijk dat een bedrijf een vertrouwenspersoon heeft waar de werknemers naartoe kunnen als zij in vertrouwen met iemand willen praten, bijvoorbeeld over vermoedens van fraude van collega('s), manager of anderen binnen het bedrijf.

Bij veel bedrijven en organisaties hebben een of meerdere personeelsfunctionarissen en/of aan het bedrijf verbonden maatschappelijk werkers die functie van vertrouwenspersoon, maar de praktijk wijst uit dat werknemers zich in geval van vermoedens van fraude niet snel wenden tot deze collega('s). 'Ze staan toch te dichtbij', aldus een werknemer bij een middelgrote financiële organisatie. Een extern vertrouwenspersoon benoemen is dan een goede optie.

Een duidelijk beleid op het gebied van het voorkomen van fraude heeft alleen zin als de regels ook worden nageleefd en als er controle is op naleving van die regels.

Ingrijpen
Wat moet een werkgever doen als er fraude wordt geconstateerd? Het spreekt voor zich dat de werkgever zo snel mogelijk wil ingrijpen als er sprake is van fraude. Toch kunnen fraudeurs soms lang tijd ongestoord hun gang gaan, ook al zijn er duidelijke signalen die duiden op fraude. Voorzichtigheid is geboden en bij het opsporen van fraude mag niet zonder meer alles in het werk gesteld worden om werknemers te controleren. Er bestaan wettelijke regels voor bescherming van de privacy van werknemers en werkgevers moeten zich hieraan houden, ook als het om fraude gaat.

Als er verdenking van fraude is, is er ook geen vertrouwen meer in de werknemer en wil de werkgever het dienstverband zo snel mogelijk beëindigen. De manier waarop de werkgever het beste te werk kan gaan, hangt er vanaf in hoeverre de verdenking duidelijk richting een bepaalde werknemer of groep werknemers gaat. Is er 'sluitend' bewijs of niet? Sluitend bewijs zijn bijvoorbeeld camerabeelden waarbij duidelijk te zien is dat de werknemer artikelen onder zijn kleding stopt of een greep doet in de kas of een declaratie die niet klopt omdat de werknemer in die periode met vakantie was.

Als er niet voldoende 'bewijzen' zijn om de verdenking hard te maken, moeten er meer bewijzen verzameld worden. Bepaald onderzoek kan gedaan worden zonder dat de werknemer ergens iets van weet, zoals bijvoorbeeld het installeren van een verborgen camera of onderzoek naar kasverschillen die eerder hebben plaatsgevonden. Als er nog niet voldoende bewijzen verzameld zijn is het niet handig om de vermoedens van fraude bekend te maken omdat de fraudeur(s) zullen proberen om sporen te wissen. Als er wel gekozen wordt om fraudeonderzoek in openheid te doen dan kunnen de 'verdachten' hangende het onderzoek geschorst of op non-actief gesteld worden. Dit gebeurt dan wel met behoud van salaris en dit kan alleen als er een redelijk vermoeden bestaat dat er gefraudeerd is. De werkgever zal over bewijs moeten beschikken. Er moet wel een concrete aanleiding zijn om onderzoek te doen. En onderzoek zal altijd discreet moeten plaatsvinden. Als de verdenking uiteindelijk niet hard gemaakt kan worden kan de werknemer de werkgever zelfs aanklagen omdat zijn goede naam is aangetast en dan gaat het de werkgever misschien ook nog geld kosten.

Aanspreken
Een werknemer aanspreken op vermoedens van fraude is natuurlijk altijd een lastige zaak. Een gesprek zou gevoerd kunnen worden tussen de werknemer, de direct leidinggevende en eventueel een personeelsfunctionaris. Tijdens het gesprek wordt de constatering of verdenking van fraude en uitleg gegeven. Natuurlijk moet de werknemer de kans krijgen om zijn reactie te geven en tenslotte zal men de volgende stappen moeten doornemen. Ontslag op staande voet vindt meestal plaats als er een aantoonbare ernstige situatie is. Het kan ook voorkomen dat de fraudeur, nadat hij bekend heeft, spijt heeft van zijn daad, omdat hij bijvoorbeeld financiële problemen heeft. De werkgever kan dan besluiten om de werknemer nog een kans te geven en afspraken maken over terugbetaling. Afspraken schriftelijk vastleggen is altijd nodig, voor het dossier en de voortgang van de situatie.

Uitbesteden
Als een bedrijf zelf onderzoek gaat doen loopt het gevaar om niet objectief genoeg te zijn omdat emoties hoog kunnen oplopen als er fraude ontdekt wordt. Onderzoek naar fraude kan ook worden uitbesteed. Er zijn bedrijven die daarin gespecialiseerd zijn. Een voordeel is dat zij expertise in huis hebben. Een nadeel is dat het kosten met zich meebrengt.

Als de werkgever de werknemer(s) wil ontslaan dan is het verstandig om aangifte te doen bij de politie en er kan ook een schadevergoeding geëist worden via de rechter. Er kan ook gekozen worden om geen aangifte te doen en om onderling een schikking te treffen. Dit gebeurt nog weleens als het bedrijf niet wil dat zijn naam in de publiciteit komt.

Fraude komt vaker voor dan men denkt, ook omdat veel fraudegevallen de publiciteit niet halen. Interne fraudegevallen worden vaak niet bekend om geen onrust te creëren. Er zijn mensen die veelvuldig fraude plegen en wegkomen met waarschuwingen en die gaan gewoon elders weer aan het werk. Bijvoorbeeld door referenties op te vragen en tegenwoordig is er via het internet ook veel informatie over mensen te vinden. Zo kunnen veel problemen voorkomen worden.

Herkennen van fraude

Let vooral op gedrag van werknemers. Frauderende werknemers tonen dikwijls bepaald bedrag zoals:

1. Vreemd gedrag;
2. Overtreden van regels van het bedrijf;
3. Veel overwerken;
4. Praten over financiële problemen;
5. Voorschot of lening vragen;
6. Verslaving (bijvoorbeeld drank, drugs, gokken);
7. Dure hobby;
8. Hoog bestedingspatroon in verhouding met salaris;
9. Veelvuldig ziek of afwezig zijn kan een aanwijzing zijn.

Een werknemer aanspreken op vermoedens van fraude is natuurlijk altijd een lastige zaak.

Opzetten van preventiebeleid:

1. Vraag indien nodig advies van buitenaf;
2. Vaststellen van risico's;
3. Leidinggevenden en managers moeten het goede voorbeeld geven;
4. Regels en richtlijnen duidelijk en schriftelijk vaststellen;
5. Leg duidelijk vast waar de grenzen liggen;
6. Bij het aannemen van nieuwe mensen: check CV zorgvuldig, doe navraag bij vorige werkgevers (vooral als het om belangrijke posities gaat);
7. Werk aan verbetering integriteit van mensen binnen het bedrijf;
8. Benoem een vertrouwenspersoon bij wie werknemers zich in vertrouwen kunnen melden als er signalen van frauduleuze handelingen zijn;
9. Controle op naleving van de regels om fraude te voorkomen;
10. Duidelijke procedures indien fraude is geconstateerd;
11. De regels gelden voor iedereen!